

2

ספר

חלת לחם

כולל דיני חלה הנוהגים בזמן הזה, כל אחד על מכוננו בדרך קצרה בשפה ברורה, וסביב לו ביאור רחב ומספיק, ידיו רב לו בים התלמוד והפוסקים, מקום מוצא כל דין להלכה ולמעשה בטעמים מספיקים, וביסודות חוקים כראי מוצקים ונקרא בשם

שירי ברבקה

חיברתיו אנכי הצעיר והדל באלפי

שמחה יואל בן ר' ישעיהו הכהן זלה"ה

בעהמ"ח ספר מ"י השלוח על הל' מקוואות

רובץ תחת משא עם ה' עבודת הקודש בכמה מקומות
וכעת בתוך עמו חונה בקריה נאמנה בק"ק אוסטציא

נדפס פה ק"ק לבוב

שנת לחם לבב אנוש יסעך לפ"ק

נדפס פעם הראשון בחיי המחבר בשנת תרי"ג. ועתה נתחדש אורו פעם שנית בהוצאה חדשה ומפוארת, בסידור מחדש כל הספר באותיות מאירות עינים, בתיקון השגיאות והטעויות, ערוך ומסודר עם מקורות ציונים והערות

בהוצאת

מכון להוראה

פה ברוסקין יע"א
שנת תשנ"ח לפ"ק

השניה לא יוכל לאפות כאשר מצוה ונע"ד דבר נכון דיכול
 לעשות עיסה פחות מכשיעור וא"כ עיסה זו פשיטא דיכול לאפות
 דהא לא נתחייבה כלל בחלה ויכול לאכלה כולה ואחר האפיה או
 יכול לנרפה אל הלחם מעיסה ראשונה ולהפריש ממנה על זו וא"כ

ומפריש החלה מן הפת (ח) שנאמר והיה באכלכם
 מלחם הארץ מלפני שהוא מפריש מן האמור והוא
 הדין לכל הכלים שמצדקין:

ג הנחת הכבדות על (ט) מבלא משומה שאין לה
 שמה הרי זה ספק אם מצדק לחלה הלכה בחלה
 הדין שהוא מדרבנן אינו חייב להפריש עד שיצדק
 אותה בלי שיש לו תוך ומשעם זה ביארו הפוסקים
 שכל הרוצה לצדק בכלי יזהר (י) שלא יצא

כיון דאיכא תקנתא להפריש ממקום
 אחר ולאכול העיסה כולה א"כ
 מותר לאפותה כמו גבי עיסה
 כלבים היכי דאפשר לפייסן ואמנם
 כל זה אי נישא דל"א הסל מצדק
 לאחר אפי' שפיר נוכל לאפות
 אמנם בן צמירא דאוסר לאפות
 נוכל לומר דס"ל דלא מהני צירוף
 קל לאחר אפיה ומעמה עלו דברי
 הר"ף כהגון כיון דפסקינן כאלדן
 דדבי אליעזר דהסל מצדקן א"כ
 ממילא קי"ל כהך דהי אליעזר דהא

זהא חליא דלכתובתא ומיזשג נמי קושיה הרא"ש דע"כ מוכח
 דבעינן צירוף מעיסה אחרת שלא נילושה עמה יחד כמ"ש והוא
 דבר נכון ומוה יש לנו ראיה למ"ש דהיכי דעיסה שאין בה שיעור
 מצטרפת בכל לעיסה שיש בה שיעור מהני להפריש מקטנה על
 הגדולה: (ח) שנאמר ודיה באכלכם וכו' ולאחריה לא
 הבנתי למה לי קרא שהוא מפריש מן האפיה על זה אטו בתרומה
 ומעשר לא אמרו בן והרי מלינו כמה פעמים שמפרישין תרומה
 ומעשר מן הפת וכל הש"ס מלא מזה ואיני לדוגמא למאי פ"ה
 מ"ד הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טפוס וטפוס ופירשו שם
 פלטר הלוקח מן הנחמומים ככרות וכו' ושם מ"ה העני שנתנו לו
 פרוסות פת או פלתי דבילה מעשר מכל אחד ואחד ועוד אטו ס"ד
 דלאחר אפיה נפטר מן החלה ומאי הוא זה דנקט הרמב"ם מלמד
 שהוא מפריש מן האמור והנה המקרא הוא הביאו הר"ף דפי' אלו
 עוברין ומקמחא הוא ברייתא יש להבין דמאי ענין זה לצירוף כל
 אמנם הר"ן כבז בזה דבר נכון ח"ל אלמא חזינן דזמנין דלא מחייב
 בעיסה ומחייב בחר הכי דהוי לחם והיינו ע"י צירוף כל עכ"ד
 וכונתו דמשמע מקרא דוהיה באכלכם מלחם דאז הוא מתחיל
 המיזב והאיך משכחת לה והלא כמיזב ראשית עריסותיכם ומחייב
 להפריש בעודה עיסה אלא ע"כ דמשכחת בלא היה מתחילה שיעור
 ואחר האפיה נשלים השיעור ולא משכחת אלא ע"י צירוף כל
 וזה עמדתו על דעת הרמב"ם שכתב ואין החמור מצדק לחלה וע"י
 בכ"מ שהמה עליו הרשב"א דהא בברייתא דפסקים דף מ"ח ע"ב
 תניא ר"א אומר הסל מצדקן ר"י יהושע אומר פנור מצדקן רשב"ג
 אומר ככרות של צבל שנושכת זו צו מצטרפות וכבז הרשב"א ח"ל
 אפשר היה לומר דר"י יהושע חמור ולא קל קאמר ור"א אפי' הסל
 מצדק וכו"ש החמור ולפיכך פסק שם דהוי ספק אם החמור מצדק
 וגם הרמב"ן בהל' חלה פסק דחמור ג"כ מצדק: ראובן

לדעתו דברי הרמב"ם נכונו כיון דעיקר הילפותא דלפנין מקרא
 למשכחת שיחייב בחלה אחר האפיה והנה ר"א ק"ל דהסכר
 נוהגת יותר מהכלי מצדק מה שבחובו כדמצינו בדוכתי אחרני
 מהכלי מצדק כמ"ש לעיל וע"כ מוקי הילפותא דקרא על צירוף
 הכלי וע"י נאמר דמצטרף לאחר
 אפיה ור"י יהושע ק"ל דהסכר
 נוהגת יותר דהחמור מצדק לפי
 שאז נעשה לחם ומוקי הילפותא על
 מה שהסכר נוהגת יותר דהיינו
 על צירוף חמור ומעמה נכונו מאד
 דברי הרמב"ם דלי ק"ד דר"א
 ק"ל דהחמור ג"כ מצדק א"כ מנין
 לי דהסל מצדק דהא איכא לאוקמי
 הקרא דוהיה באכלכם מלחם הארץ
 על צירוף חמור וא"כ מנין צירוף
 קל אלא ודאי ר"א פשיטא ליה

לדין החמור מצדק ומוכרת לאוקמי הקרא על צירוף קל ולדעתו
 רשב"ג דס"ל ככרות של צבל שנושכות זו צו מצטרפת קאי ג"כ על
 זה וס"ל דהקרא דוהיה באכלכם מלחם הארץ קאי על ככרות
 הנושכות בחמור וכברתו הוא כמו דמצינו בריש מס' טבול יום
 ופסקה הרמב"ם דפ"ח מהל' טומאות אולתין ח"ל חלות או ככרים
 שכנסן והן נושכות זו צו או שאפה חלה על גבי חלה בחמור ועדיין
 לא קרמו פניה וגע טבול יום בלחמה מהן לא פסל אלא החלה
 שנגע בה וכו' או שאפה חלה על גבי חלה ונשכו וקרמו בחמור וכו'
 הרי אלו חיצור בטבול יום עכ"ל הרי דאם נשכו וגם קרמו פניה
 בחמור חשיבי חיצור וה"ל ק"ל לרשב"ג כאן דהקרא דמלחם קאי
 על נשכו וקרמו בחמור והוא דבר נכון לענ"ד ואי"ה יבואר:
 (ט) טבלא פשוטה וכו' בפסקים דף מ"ח צ"י ר"י ירמיה
 טבלא שאין לה לצבזבן מהו מוך כלי צעינן והא ליכא או דלמא חויר
 כלי צעינן והא איכא חיקו ע"כ וכבז הרמב"ם והטור דבחלה של
 דכריהם אולתין לקולא ואינה מחייבת עד שיצדק אותה כלי שיש בו
 מוך: (י) שלא יצא ככר שלם וכו' כ"כ הב"י דמשמע
 ליה הכי דוקא ככר שלם אבל יא מקצתו אין לחוש והש"ך בסק"ד
 הביא בשם הב"ח שחולק בזה וכפי הנראה סוגית הפוסקים דלא
 כוונתיה וע"י בט"ו סק"ב שהביא סמך לדברי הב"י ולדעתו נראה
 ג"כ להביא סמך לזה מהא דלייחא ברמב"ם פרק י"א מהל' פסולי
 המוקדשין הל' כ"ב ח"ל היה הכלי חלוק במחאה מלמעלה ומעורב
 מלמטה קומץ ממנה וכבז הס"מ דמקורו מהא דלייחא במנחות
 והרים ממנו מן הממונה וכו' ומסיק שם דבגון עריכות התרגולים
 היינו שהוא חלוק מלמעלה ומעורב מלמטה ולהאי קרי כלי אחד
 וכשר ע"ש הרי היכי דמעורב מלמטה אפי' חלוק מלמעלה שפיר
 דמי וא"כ ה"ל אפי' שכלמעלה הוא אינו באייר המחילות מ"מ
 כיון שלמטה מחובר בכל חסוד מחובר והיא ראייה נכונה לענ"ד

ע"י שו"ת ארץ צבי סי' מ"ט דף נ"ח בהערה, מנחת שלמה סי' ס"ח.

והנה הרב ז"י הביא בשם 'הקמ"ג ח"ל י"ל דלדעת ר"י אעפ"י שכל העיסה או המצה למעלה מדופני הכלי מנטרפין ח"ל כשנותנין המצות בכל זריץ שיהיה כולם בחוץ דופני הכלי דהא איבעי לן טבלא שאין לה לבזבז מהו וכו' אבל אומר ר"י דע"כ לא מציעא ליה אלא בטבלא שאין לה לבזבז אבל יש לה לבזבז אפי' בגדוש מנטרף והטעם משום דהוי כאויר צית שמנרף וכדגרסינן בירושלמי עכ"ל והגראה דגם לדיעה זו לא חשו הפוסקים ונראה לענ"ד להביא ראיה לזה מהא דאמרין במנחות דף כ"ד צני מינייהו מהו לקמוץ מזה על זה זירוף לאורייתא או דרבנן וכו' מאי הוי עלה ח"ש דהניח והריס ממנו מן המחומר וכו' ח"ל אצ"י דלמא שני כלים היכי דמי כגון קפיוא בקבא דאע"ג דעריצי מעלאי כיון דמחילא דקפיוא מתחאי לא ופירש"י דאע"ג דעריצי מעלאי בגודש הכלי כיון דמפסקי מחילתא מתחאי דאין עירוב הגודש עירוב הואיל ואינו באויר הכלי וכו' עכ"ל ע"ש דכן מסיק ג"כ לקמן דכל שאינו באויר הכלי אינו מנרף הרי דהגודש אינו מערב והוא סמך גדול לענ"ד: (יא) כבר שלם וכו'. הנה בפמ"ג באר"ח סי' תנ"ו במ"ו סק"א כתב ח"ל ואם הניח מצות בכל ועליונות אינם צמחיות ספק הוא בכפ"י שכי"ה ובש"ך שם וכו' ואם לקח מעליונות חלה על כל הכל לכאורה ספק דרבנן לקולא דבעי שמה טבלא שאין לה לבזבז מנרף הכל עליונות וחחמנות יחד ומחויב על חיוב לקח ותכס אחד אמר לי דאין ספק מוגיא מידי ודאי כי כבר נתמייצו החמנות בצירוף כל וספק אם הפריש מחויב עליהם עכ"ל ע"ש שהאר"י והגלע"ד בזה דהנה לכאורה יש לחקור לאדרבה אפי' לכתחילה נחיר לו להפריש על מקום אחר כיון דאמרין דבעי דלא איפשטא אולינן דרבנן לקולא והרי אנו פוטרינן אותו להפריש היכי שנטרף בדבר שאין לו חוץ ומומר לו לכתחילה לאכול בלא הפרשה מטעם ספק דרבנן לקולא ה"י נימא לאידך גיסא ויהא מותר להפריש ממנו על מקום אחר דאמרין ספק דרבנן לקולא ואימא נתמייצה בחלה ומומר להפריש ממנו לכתחילה על מקום אחר והנה בשער המלך בפ"י מה"י מקוואות בכללי ספק דרבנן כלל א' וכן שם בכלל ד' כתב ח"ל דספיקא דרבנן לקולא לא אמרינן היכי דאיכא תרי קולא דסתרי אהדדי אולינן לחומרא בחרווייהו ע"ש שהאר"י ועפ"י"ו הוקשה לו בכלל א' בזה דאמרין ספק עירוב כשר מטעם דספק דרבנן לקולא הא בעירוב איכא נמי תרי קולא דסתרי דאם אתה מחירו לילך ממקום עירובו אלפים א"כ הרי אתה אוסרו בחסום צימו ללד השני כידוע וא"כ תקשי ג"כ דנחיר אותו מחסום צימו מטעם ספק דרבנן וא"כ הו"ל תרי קולא דסתרי אהדדי ומירץ שם דלדעת החוספות נימא דס"ל דדוקא גבי חרומה ונטמאת דאיכא חזקה דטהרה הוא דאמרין ספק עירוב כשר ועפ"י"ו לא הו"י תרי קולי דסתרי אהדדי משום דשאני הכא דטפי מסחנר דניח לקולא

(יא) כבר שלם או עיפה כולה למעלה מדופני הכלי שאו איננה תוך מחיצות הכלי ואם

יש לו אלפים אמה ממקום שעירב כיון דאיכא חזקה דמסייע לן עכ"ל ע"ש והנה לפי"ו תקש' ג"כ בנידון דידן האין כתבו הפוסקים דמלה של דצריהם אולינן לקולא ואינה מתמייצת בצירוף על גבי דבר שאין לו צית קבול הא לעולם הו"ל תרי קולא דסתרי אהדדי לענין להפריש מזה על מקום אחר כמ"ש: והגראה לי בזה דבר נכון דהנה החוספות במנחות דף ל"א בזה דר' שמעון שזורי בנתערב טבל בחולין דאמר ליה לך קח מן השוק ועשר עליו וכתבו החוק' על מאי דאמרין קסבר אין קנין לעכו"ם והקשו דהא מפטר מטעם מירוח עכו"ם ומירלו דמ"מ דמי לחיוב כי היכי דלא אמר לו קח מעצ"ך שאינו נקוב או מתבואת חו"ל העולה מדצריהם דכל היכי דטבל אחד נראה יותר תמור מחזירו אעפ"י ששניהם מדרבנן אין מפרישין מזה על זה וכן הוא בהדיא בהגמ"י דשייך לסדר זרעים ח"ל כתב מהר"ם ח"ל מכאן משמע דאין להפריש אפי' בטבל דרבנן היכי דנראה דאחד תמור קצת מחזירו והו"ל מן הפטור על החיוב ומן החיוב על הפטור עכ"ל וכבר הבאנו דבריו לעיל כמה פעמים ומעתה אני אומר דלענין להפריש מזה על מקום אחר פשיטא דאסור דהא הטבל הזה קיל דאינו מחייב אלא מספק תדע דהרי אנו ממירין אותו אפי' לאכול בלא הפרשה וא"כ היאך יפריש מזה על טבל ודאי דחויבו ודאי מדרבנן פשיטא דזה נראה תמור מזה אע"ג דשניהם דרבנן ומעתה מפורץ קושיותינו כיון דלכתחילה אסור להפריש מזה על מקום אחר שוב לא היה ליה כתיבי קולי דסתרי דהא הקולא השניה אין אנו ממירין לו לכתחילה ונלע"ד עוד לומר דאע"ג דלפי דעמי אס הפריש דביעבד על טבל שגראה תמור קצת מחזירו מהני הואיל ושניהם מדרבנן ויבואר א"י"ה במקום אחר מ"מ כאן שאני דאפי' הפריש אין אנו יכולין להחיר מטעם ספק דרבנן לקולא דלעולם איכא תרי קולא דסתרי דהא גם החלה שהפריש ננטרף להחיר לאכלה לזר וכן בטומאה משום ספק דרבנן דלמא אינה חלה וא"כ מאי חויב דנחיר העיסה נחיר החלה והו"ל תרי קולא דסתרי ואולינן בשניהם לחומרא ובה נפשוט לן ספיקו של הפמ"ג על נכון ועפ"י"ו יש להבין דצרי הבי' בשו"ע סי' שכ"ה שכתב סתם ואם נחנס על טבלא שאין לה לבזבז אינם מנטרפים ולא ביאר שהוא מטעם ספק דרבנן לקולא ולפי"מ"ש נאמנו דבריו כי היכי דלא נטעה דגם לאידך גיסא אנו מחירים מטעם ספק דרבנן ונימא לקולא דמנטרף דזה אינו כמ"ש לכך סתם וכתב דאינו מנטרף דרך זה הגד קולא אנו חוספים ולא להיפך דאמנם בדרך הפשוט י"ל מה שהקשינו דלמאי לא שרינן לקולא להפריש מזה על מקום אחר לפי דק"ל דאין עושין ספק דרבנן לכתחילה כמבואר בפמ"ג בכללי ס"ס במחודשים אות ו' והוא מבואר בשו"מ נודע ציהודה חיו"ד סי' מ"ג והא"ג דלכתחילה אין לנרף על טבלא שאין לה שפה דאסור לעשות צידים

ספק דרבנן אמנם אם כבר עשה אסור טוב להפריש על מקום אחר דהו"ל עושה צידים ועי' במל"מ פ"ד מהל' בכורות דס"ל אם נעשה מעשה המחיר אע"ג דמסופקין אנו אם נעשה דין להחירו אוליין לעולם לקולא ויש לפלפל בזה הרבה וכעת אין ביכלתי להאריך ואי"ה יבואר והנה הפמ"ג

מסיק דיש להפריש בלא ברכה וכן נכון להורות: (יב) כסדה הכלי למעלה וכו' וכן הוא בעור ונקמ"ק והציאוהו כל האחרונים להלכה ואמנם מקור דבריהם מהש"ס לא מלאמי ומסמא דבר ד' אמת צפיהם וכדבריהם סתמתי צפנים ועי' מה שאכתוב ס"ק כ"ה שמלאמי ראה לזה: (יג) אבל בטבלא

פשוטה וכו' כן הציאוהו האחרונים עי' בפמ"ג או"ח סי' תנ"ו וכן הוא במקור חיים שם ומקורו מדברי מהר"ל בהל' פסק הציאו הש"ך נסק"ה והנה הלום ראיתי נסידור אשר הדפיס אלמ"ו הגאון הגאון מליסא כתב ח"ל שלא ילא שום כבר אחר או עיסה למעלה מדופני הכלי דאו אין הכלי מנרף לאותו כבר וכו' ולא מהני מה שמכסה במפה עליו עכ"ל ואמנם אחרי החיפוש מלאמי שהציאו לשון הקמ"ק ששם מקור דין זה כמ"ש הכ"י ח"ל בהגהות סמ"ק סי' רכ"ב רק שיהיה לכלי צימ קיבול שיהיה כל המנות מן המחיות הכלי ולא למעלה מן המחיות וכו' ואם עוברין למעלה מן המחיות יפרוס עליהן קדין או מפה ויכסה אותן דאין לך כלי גדול מזה וכן נהגו עכ"ל הרי בהדיא דמהני כיופי על כלי קיבול דהא כתב ואם עוברין למעלה מן המחיות והיינו בכלי קיבול יכסה במפה עליהן וכן מהא דכתב הפמ"ג שם והמק"ח שם דמפה ע"ג טבלא לא מהני משמע הא על כלי שיש לו צימ קבול מהני טוב בא לדי ספר ידה לדרך כתב ג"כ ח"ל ואם יוצאות מן הכלי כדרך לכסותן במפה וחשוב כמו כלי כולע"ד ומלשון הטוש"ע משמע ודאי דמהני ואי"ה יבואר: (יד) באותה המפה עצמה.

כן מוכח מדברי האחרונים וצפנין שיכסה ג"כ באותה מפה עצמה ולא מהני שהיו צפנין מפות וכל לשון זה העתקתי מדברי הפמ"ג שם: (טו) בעינין נמי שיגעו וכו'. הנה הרא"ש בהל' חלה סי' ד' כתב ח"ל ומסיק בפרק אלו עוברין דר"א לא בעי נשיכה אלא נגישה בכלי וצריש מס' נדה פסיק הלכה כר"א עכ"ל וכתב עליו המעדני יו"ט ח"ל ל"ל דמסבירא דנפשיה אמר כן דבפ' אלו עוברין לא קאמר דבעי נגישה וכו' ושוב ראיתי בסמ"ג עשין קמ"א שכתב הכל מנרפן פי' אפי' בלא שום נשיכה רק שיגעו יחדיו בכל עכ"ל המעדני יו"ט ובטור סי' שכ"ה ח"ל ואם אינם נדבקין והם בכל הכל מנרפן ח"ל ומדברי הקמ"ג בשם ר"י נראה דצירוף כל לא מהני אלא אם הם נוגעים זה בזה והד"מ בשם ח"ה

(יב) כסדה הכלי למעלה במפה מהני אפילו למה שלמעלה מדופני הכלי (יג) אבל בטבלא פשוטה לא מהני כיופי וכן אם נתן הכבדות במפה ובמה למעלה (יד) באותה המפה עצמה אעפ"י שבאמצע מגולה קצת אין לחוש ביון שבצדדין מבוסה:

ד ויש מהקדמונים דסברי דעם צירוף הכל (טו) בעינין נמי שיגעו העיסות או הכבדות זו בזו

סי' קפ"ט ח"ל דאין לקמוץ על הצירוף כל אלא בשלש כשיעור עיסה ונחלק אצל אם לש עיסה שאין בה כשיעור אין לנרפו אלא ע"י נגישה עכ"ל וכן בכה"מ מסיק דבעי נגישה והש"ך בנקודות הכסף סי' שכ"ו האריך למענינו בזה ח"ל נחבאר בתוס' פרק אלו עוברין בשם ר"י לצירוף כל כשאין שיעור בעיסה אחד היינו שיגעו בכל וכן כתב הפמ"ג בשם ר"י וכ"כ הר"ף בהגהת סמ"ג וכ"כ בכה"מ סי' כ"ב וכ"כ הר"ש בפירוט המשנה פ"ב דחלה למד שניא וכן הצרטורה שם וכ"כ הרא"ש בהל' חלה סי' ד' ומעמה מש"כ הכ"י על הטור ומדברי הקמ"ג בשם ר"י נראה לצירוף כל לא מהני אלא"כ נוגעים אינו

מדוקדק דנראה מלשונו להטור אין צריך נגישה זה אינו דא"כ יהיה הטור נגד הרא"ש וכל הפוסקים אלא אדרבה נראה לומר מדכתב הטור ואם אינם נדבקין (דהיינו נשיכה) והם בכל הכל מנרפן ולא כתב דכותא יומר דאפי' אין נוגעות כלל הכל מנרפן אלמא דדוקא קאמר באיני נדבקין אלא נוגעין זה בזה הוא דהכל מנרפן וכו' הפולה מכל זה שמי עיסות שאין באחד מהן כשיעור יש בשתייהן כשיעור ואינו מקפיד עליהן אם יתערבו זה בזה בעיני דמהני צירוף כל צריך שיגעו זה בזה בכל עכ"ל הנקודות הכסף והנה הארכמי להביא דעת הפוסקים דס"ל כן הואיל ובשו"ע לא נזכר רמז מזה וגם האחרונים תפסו לשון השו"ע בפשיטות ואיני מלאמי להקט הקדמונים דס"ל בענין נגישה כמו שהעתקתי וגדול האחרונים ה"ה בעל הש"ך הקדים עמיהם להלכה ומי ירום ראש לכל יחוש לדבריהם: והנה הר"ש בפ"ב דחלה מ"ד כתב ח"ל ועוד יש לפרש דאפי' להתחייב לא מנרף אלא"כ נגע ולא אחי ר"א לאפוקי אלא דבעינין נשיכה ומיהו לא יתכן מדקחני הכל מנרפן ולא קחני מחברין כדדייקין בהקומץ רבה גבי עשרון שחלקו והניחו בביסא ולמאן דאמר לא שנו אלא בכרות של בעה"ב שנושכות זה בזה קשה קצת ושמת לא היה מדקדק בין מנרפן למחברין וכו' עכ"ל פ"ש והנה לענ"ד נראה דמאי דדייק הר"ש מפ' הקומץ אין סמירה משם כלל ח"ל הגמ' שם במנחות דף כ"ג וכ"ד כי פליק רב כהנא אשכחיניהו לפני ר' חייה דימני וקאמרי עשרון שחלקו והניחו בביסא ונגע טבול יום באחד מהן מהו כי מן כלי מנרף מה שזמכו לקדש הני מילי היכי דנגיעו בהדדי אבל היכי דלא נגיעו בהדדי לא או דלמא לא שניא אמר להן איהו מי מן כלי מחבר כלי מנרף מן כל דהוא עכ"ל הגמ' והנה לכאורה קשיא לי במאי דמשמע הכי דמנרף היינו בלא נגיעו בהדדי והלא כמתה דוכתי אין מספר למו משמע לישנא לצירוף היכי דנגיעו דוקא הנה צמולין ר"פ הטור והרוטב והקיפה והאלל וכו' מנרפין לטמא עומאת

אוכלין פירש"י כגון פחות מכזית נשר ועורה אדוק זה ומשלימה לכזית מטטרף ע"כ והחס ע"כ נגניעו בהדי וקמני מטטרף עוד שם דף ק"כ דאמר ר"ל זיר שע"ג ירק מטטרף לככותנות זיוס הכפורים פירש"י ואע"ג דלא קריש כיון דזהדי אוכל מחובר אוכל הוא עכ"ל הרי דמחובר וקרי ליה מטטרף ומה לי להאריך בדבר שכל הש"ס מלא כי ענין הצירוף נאמר על שני ענינים או להשלים השיעור כענין שאמרו בשיעורי שבת כל האוכלין כגרוגרת ומטטרפין זע"ו והיינו להשלים השיעור ועוד ענין הצירוף על התחברות שני דברים נפרדים לחברן יחד כדרך שאמרו בבכורות דף נ"ה גזי מעשר זהמה

שהיו רחוקים זה מזה דרועה מטרפן והיינו שמתצר אותם כאלו היו ביחד ע"ש והנה החס במנחות דלקבל טומאה דלא צענין שום שיעור דאפי"כ כ"ש מקבל טומאה ולא צענין שיעורה אלא לטמא אחרים כמבואר ברמב"ם פ"ד מהל' טומאת אוכלין א"כ שפיר דייקין בגמ' דלענין מאי נאמר הכלי מררף הלא אין צריך כאן שיעור וא"כ לימא הכלי מחבר וע"כ דהיינו שמטרף שני דברים רחוקים משא"כ הכא גזי חלה דצענין שיעורה פשוט לישנא דמטרף נאמר אפי' בדברים הקרובים ונגיעו בהדי ומטטרפין להשלים השיעור והוא דבר פשוט לעני"ד וייתן להאמר ומהפלא שלא עמדו הפוסקים ע"ז: (טז) ובלתי נגיעה וכו'. ואם יש צנייהם עיסה שניטלה חלמה פשיטא דאינו מפסקת וכן מוכח מהא דהביאו הפוסקים צפי שכ"ד סעיף י"ב וצט"ו שם ס"ק י"ד ע"ש ואין להאריך: (יז) אם היה ביניהם דבר המפסיק וכו'. ועי' מה שהארכתי בזה צפי ג' ס"ק ט"ו והבאתי כמה ראיות לזה וכן ראיתי בלבושי שרד במידושי דינים ס"ק רמ"ד והביא ראיה מדברי המ"כ שהציא הצ"י צפי ר"ל צעיסה של ישראל שנחשבה עם עיסה של נכרים שלא מלא שום תקנה ואמאי והא איכא תקנה שילוש עיסה פחות מכשיעור וצ"ל לנו העיסה בכל ואז מותר להפריש עליו ואין כאן שום חשש מן החיוב על הפטור כיון שאין על העיסה שום חיוב בלתי האטרפות עיסה התערובות כמו שצ"ל צפי ג' ס"ק פ"ח ושאר דוכתי אלא ודאי כיון דמעורב צעיסת הנכרי מפסקת כמבואר לעיל סי' ג' סעיף י"ד אלו דברי הל"ש ונכונים המה והנה אנכי הבאתי עוד ראיה כמה שנסתפקתי במקום אחר בזה דאמרו במשנה ג' פ"ד דחלה שני קצין קב אורז או קב חרומה באמצע אינן מטטרפין דבר שנטלה חלתו באמצע מטטרף כמו שנתבאר כ"ו צפי ג' סעיף י"ד ונסתפקתי אם יש קב קמח באמצע אם מטטרף זה דבר הפשוט שקמח אין בו שום חיוב חלה כדין המפריש חלתו קמח שאינו חלה כמבואר במשנה אלא שיש לומר בו דיוכל לצוא לדיי חיוב חלה

(יז) ובלתי נגיעה אין מצטרפין ודעת גדולי המורים היא וצריבין אנו לחוש לדיבריהם: ל

ה ויראה לי דאפילו למאן דלא מצריך נגיעה בצירוף של מכל מקום (יז) אם היה ביניהם דבר המפסיק לחלה כמו שנתבאר לעיל סימן ג' סעיף י"ד לענין נשיכה הכי נמי מפסיק כאן בצירוף של ובל

והו"ל כהא דאיחא בירושלמי הקדש יכול לפדותו ולחייבו ע"ש לעיל וה"ל קמח יכול לעשות ממנו עיסה ולחייבו בחלה והכי מיירי החס בכל המשנה בצירוף נשיכה ואמנם הדבר הפשוט בזה כיון דעיקר הצירוף הוא ע"י נשיכה וא"כ צקמח אי אפשר נשיכה ולכן אין מטטרף והנה בירושלמי דחלה על מחניתין דלפ"ג הציאו הר"ש ו"ל ר' אלעזר בן ערך מה למדו את הבהמה לומר הרי זו חלה על העיסה הו' ועל השאור המתערב ועל הטבל ועל הקמח שנשמיר זה ועל הקרן שנתן מחמיה וכשנעשה כולה גוש אחד מתקדש זה שצידו לשם חלה (ופי' שם המפרש ועל השאור המתערב דהשאור שנתן טבל כו' ועל הקרן שניתן מחמיה' לנגלגל העיסה מדבקים החלקים למטה בשולי העריבה כמין עוגה ואח"כ מקבלין הכל זה ומשפשה עד שדבקים ומגלגל אותה עכ"ל) ומעתה נראה אכן דלמה לן מחאי על השאור המתערב ועל הקרן שנתן מחמיה כיון שהם צעריבה ממילא מטטרפין ואפי' ניתמ שלשין אותה בלא עריבה היה לן ללמד אותן שילושו צעריבה ולא יטרכו להחנות לכשנעשה כולה גוש אחד שאפי' אינה גוש אחד הרי הכלי מטרפן ועושה אותן גוף אחד אלא ודאי הוא הדבר אשר ביארנו כיון שיש קמח באמצע כדרך הלישה אותו הקמח מפסיק ולא מהני צירוף הכלי עד שנעשה גוש אחד שזו ראיתי ברמב"ם פ"ח מהל' ביכורים ה"ב שלא העמיק והקרב שניתן מחמיה והכ"מ חמה עליו ואולי כיון למ"ש ובהכי מיושב נמי דעת בירושלמי בצ"ב דחלה על מחניתין דחלה ניטלה מן הטבור על הטמא דס"ל אויר הבית מטרף וכן הוא בירושלמי פרק כל שעה הציאו בספר התרומה ע"ש ומעתה יקשה כל הני מחניתין דמתן בזה איזהו מפסיק לענין צירוף כגון עיסת אורז וכדומה וגם בירושלמי שם שנינו כמה גוויי שמפסיקין ומטרף לאוקמי הכל בשלשן בחוץ שלא היה באויר מחיות או ע"ג קרקע דבלא"ה כיון שהן צבית מטטרפין באויר הבית והוא דבר שאינו מחי' וכל כי האי הו' לן לבאר אלא ודאי דכל המטרפין לא עדיפי מנשיכה וכי היכי דנשיכה מפסיקין כל אלו כ"ש דמפסיקין בצירוף כל או באויר הבית ועוד דעיקר צירוף כל למדנו ממחניתין דפ"ב העושה עיסתו קציים ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישובו ר' אליעזר אומר אף הרודה ונתן לכל המטרפן לחלה כן הוא לשון המשנה וא"כ מדקאמר אף הרודה ונתן משמע דקאי אדלעיל דכי היכי דנשיכה מטרף אף הסל מטרף והאיך נאמר דעדיף צירוף הסל מנשיכה דלא מפסיק שום דבר דמפסיק נשיכה אלא ודאי הדבר פשוט מדקאמר אף הרודה ונתן לכל היינו דכל מקום דנשיכה מטרף אף הסל מטרף והיינו שצ"א דבר אחר מפסיק צנייהם ועוד ראיה נלע"ד מהא דאיחא בירושלמי פ"ג על

ע"י גידולי הקדש סי' שבי"א סק"א שתולק עליו, וראה מקדש מעט שם סק"ד, שו"ת שלמת חיים סי' ש"ז-ש"ג, תורת הארץ פ"ד אות צ"ה, וראה גם משי"כ כפ"ד מ"ג אותיות ב' - ו' בספר פלוגתתם.

וכי אבל ודאי לכולהו לא אמרי' הואיל ואי בעי מיתשיל עליה ומודה ר' אליעזר דאינו עובר עליו כדפ' ול"ג דהא בסמוך קא"ר אליעזר בהדיא לדבריה הרי הוא עובר משום כל יראה וכי' ואמאי עובר עליו כיון דקסבר דלא אמרינן הואיל ואי בעי מתשיל וכי' הא לא הוי שלו ואמאי עובר עליו הא לכולי עלמא טובת הנאה אינה ממוך לכ"ג דלעולם גר' הואיל דאי בעי מתשיל עליה ומ"מ לא ק' דליכא מגו גבי הקדש דאי בעי פריק ליה ובשל אחרים אי בעי זבין ליה דלא אמרי' הואיל בכי האי גוונא כיון דהוה צריך ליתן מעות, דודאי אמרי' שפיר הואיל ואי בעי מתשיל עליה היכא דאינו מחוסר ליתן מעות אבל ודאי כי האי גוונא לא אמרי' הואיל כיון דמחוסר נתינת מעות לקדש שיהיה שלו.

בחטין קביים, וקשה דמגליה האי שיעורא יותר מחמשת רבעים, וי"ל דהא דאמרי' קביים ר"ל קביים במדת מדבר דהוי חמשת רבעים במדת צפורי, ואע"ג דלא הוי חמי קביים דלא הוי אלא ה' לוגין וביצה וחומש ביצה מדבריות שהן חמש רבעים צפוריות מ"מ כיון דהוי יותר [מ]קב ומחצה נקט ב' קביים אע"ג דלא הוי כולי האי שיעור קביים.

ע"ב. חמשת רבעים קמת, ל"ג ועוד דהא ליכא אלא חמש רבעים ולא יותר שהרי שיעור עומר חייב בחלה כדדרשינן עריסותיכם שבמדבר והעומר עשירית האיפה ועולה ל' לוגין וביצה וחומש ביצה באו לירושלים הוסיפו שתות על המדות ונכנסו בו' לוגין ירושלמיות באו לצפורי חזרו והוסיפו שתות ונכנסו כ"ה והיינו חמשת רבעים קמת חייבין בחלה, ור"ת היה אומר דגר' ועוד ואתיא כר' יוסי דאמ' פ"ק דשבת דבעינן דלאחר הפרשה החלה ישאר שיעור עיסה דהכי משמע קרא ראשית עריסותיכם דבעינן מה שלכם דהיינו לאחר הפרשה שיהא בה שיעור עיסה, וא"כ קודם שהופרשה איכא בה יותר מה' רבעים ומ"ה קאמר ועוד.

אף הרודה וגותן לסל הסל מצרפן לחלה קאי לת"ק דאמ' פרישה העושה עיסתו קביין פטורין עד שישוכו ועלה קאי ר' אליעזר אומר אף הרודה וגותן לסל וכי', ותימה דהכא משמע דהסל מצרפן ובמס' טהרות תנן הרוצה להפריש מן הטהור על הטמא כיצד יעשה מביא שיעור חלה מעיסה טהורה ומניח פחות מכביצה בינתיים כדי לצרף הכל ביחד, ואמאי צריך להניח פחות מכביצה בינתיים הא שמעינן מהכא דכלי מצרף אפי' יהא הטהור מצד אחד והטמא מצד אחד, וי"ל דהא דקאמר הכא דכלי מצרף היינו על ידי נגיעה ולהכי ניחא דצריך פחות מכביצה בינתיים.

7 פסק. ומכאן יש ליוהר כשאנו משימין המצות בתיבה בערב פסח ומפרישין מצה אחת מכולן צריך שיהיו נוגעות כולן זו לזו כדקאמר ר' אליעזר הכא דהא כר' אליעזר קיימא לן דהא שמואל פסק כותיה. ועוד י"ל דלעולם מצרף אפי' בלא נגיעה ומ"מ לא ק' מהא דבעינן התם פחות מכביצה כדי לצרפן זה לזה דמשמע דבעינן שיהיו נוגעים זה לזה דיש חילוק בין כששניהם טהורים ובין כשאחד טמא ואחד טהור וכי' משום דקאמר התם דבר המקפיד על תערובתו אין הבית מצרפו דבר שאין מקפיד על תערובתו הבית מצרפו, טהור וטמא עשאוה כדבר המקפיד על תערובתו ואינו מצרף ומשום הכי בעינן התם במס' טהרות כשמערב מן הטהור על הטמא פחות מכביצה אוכלין. ומ"מ קשה דקאמר הכא הסל מצרפו והא מעשים בכל יום שאנו אופין פשטיאא אחד שאין בו שיעור חלה בע"ש ומיד אופן פשטיא"ה אחד שאין בו שיעור חלה ואחר זה אופין אחד ומשימין אותם בתיבה אחת ופעמים שיש בכולן שיעור חלה ולא קמפריש חלה, ואמאי הא אמר דהסל מצרפו, ותירץ הר"ר יחיאל דלא אמרי' הסל מצרפו אלא כשרוצה בדעתו לצרפו אבל כשאין בדעתו לצרפו אין הסל מצרפו. לא שאנו אלא ככרות של (בעל הבית).

[בבל] שנושכות זו ומאחר דר' אלעזר את"ק דמשמע דמ ומיהו אי לא גרס גרס אף ומ"מ מ נשיכה עיסה אבל עשה שתי ככרות מצטרפי וקא"ר דמצטרפי אף בנשי במס' ביצה.

בעי ר' ירמין מהו, ומסיק בתיקו חלה על השולחן השפה דצריך לפו ליוהר כשמשימין בולטות חוץ מן אומר דאין שום ח דהא אויר הבית ו

דף מ"ט ע יחזור מיד, פי רע התחום לקנות שו משם ולהלן אלפי הרשות, וא"ת א' דאין מערבין אלו קיימ"ל דאין מער היכי קאמר דמער לר"י דלשבות ש לילך לעיר אחרו ולא מיירי כלל ב

אם עבר צום דא"כ הל"ל וכמו ר"ל שהרחיק כל לראותם והיינו דכ

ספר

דרך החיים

אסיפת דינים ופסקי הלכות

מאת הגאון המפורסם רבן של כל בני הגולה

רבי יעקב לורברבוים זצוק"ל

אבדק"ק ליסא

מחבר הספרים הנודעים "נתיבות המשפט", "הוות דעת", ועוד

- מוגה מכת"י ודפוסים ראשונים -

נדפס לראשונה עם הוספות רבינו המחבר אלטונא תקצ"א

ועתה יו"ל במהדורה ועריכה חדשה

בתוספת:

- הלכות ברכות וקונטרס אחרון - מרבינו המחבר זצ"ל
- הוספות בעל ה"קיצור שלחן ערוך"
- הגהות רבי עקיבא איגר זצ"ל • פסקי ה"משנה ברורה"
- הערות

שבט תשס"ט לפ"ק

פה עיה"ק ירושלים תובב"א

(ג) עיסה שבלילתה עבה וגלגלה על דעת לבשלה או לטגנה, ועשה כן, אם היה בה שיעור חלה, יפריש חלה בלא ברכה. ואם היה בדעתו בשעת לישה לאפות מעט, אפילו פחות משיעור חלה, מפריש חלה בעודו בצק בברכה. ואם לא היה בדעתו בשעת לישה לאפות מעט ממנו, רק אחר כך נמלך לאפות מעט, צריך מקודם לאפות אותו מעט ואחר כך יפריש חלה בברכה (שם).

(ד) העושה עיסה במי ביצים או משאר מי פירות, אם עושה אותה כדי לעשות קיכלי"ך וכיוצא בו, אם אין בו תערובת כלל משבעה משקים (והן: יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, מים) המכשירים, יש פלוגתא אם חייב בחלה, לכן יפריש חלה בלא ברכה. או אם יש לו עיסה שלא הורמה חלתה, יניח עיסה זו שנילושה במי ביצים או במי פירות אצל העיסה שלא הורמה חלתה, ויפריש מזו על העיסה שנילושה במי פירות (ש"ך שם). אבל אם יש בו תערובות משאר משקין, אפילו מעט משעת 188 לישה, חייב בחלה בברכה.

(ה) העושה עיסה במי ביצים לבשל כמו לאקשי"ן או קרעפלי"ך וכיוצא, אם אין בו תערובות כלל מן המשקים המכשירים, אין צריך להפריש חלה ממנה אפילו בלא ברכה. ואם רוצה לאפות מעט, יפריש מכל העיסה חלה בלא ברכה. ואם יש בו מעט מים או שאר משקים, דינו כמו בסעיף ד'.

(ו) יש לזהר מללוש עיסה במי ביצים או משאר מי פרות לבדם אלא אם כן יערב עמהם ממשקים המכשירים, מחמת דעיסה שנילושה במי פירות לבדה, אינה מוכשרת לקבל טומאה, ואם כן חלה זו טהורה, ולאוכלה גם כן אי אפשר דאגו רובן טמאים (שם).

(ז) הדובשנין שבלילתן עבה, כגון לעקי"ך, חייב בחלה לכולי עלמא. לכן כשעושים לעקי"ך שיעור חלה, צריך להפריש חלה. וכן במקום שהמנהג כשעושה חתונה או ברית מילה, שולחין לו אוהביו כל אחד לעקי"ך, וכל אחד אין מפריש חלה ממנו בביתו מפני שהוא פחות מכשיעור, ואחר כך כשנצטרפו יחד בכלי אצל מי שנשתלחו לו, חייבין בחלה, וצריך להפריש מהן חלה, והיינו לבצוע מכל אחד מעט בלא ברכה. והטעם, שמא אחד נטל בביתו, בהצטרפו עם שאר עיסה שלו, ויהיה מהפטור על החיוב כשיבוא בידו זה, לכן יבצע מכל אחד מעט. L

[סימן רצו]

דיני חלה בעיטת עכו"ם

(א) הקונה בצק מנחתום עכו"ם, אף שיש בו כשיעור חלה, אין צריך להפריש ממנה חלה. וכן אם לקח מן הנחתום פחות מכשיעור, והוסיף עליו הישראל עד שיהיה בו כשיעור, פטור, אם לא שהוסיף עליו הישראל כשיעור מעיסה שלו. וכל שכן הקונה פת מנחתום עכו"ם, שאין צריך להפריש ממנה חלה (שם).

• הערות •

188. צריך לומר: בשעת. [נתיב לדרך החיים, וארשא תרי"ב].

כיסה עליהם, ולקח חלה מהעליונה, על כל הככרות שבתוך הסל, יפריש לבתחילה עוה"פ בלא ברכה, ובעת הצורך כגון שנוכר בשבת שהפריש חלה מהעיסה שבחוץ, אפ"ל דמועיל ההפרשה.

שיעור זמן הציקוף בכלי יט (מג) הסל מצרף לחיוב חלה אפילו אם היו בסל רק רגע אחד.

הניחם בכלי בלא כונה

7 כ (מד) יש אומרים שהסל מצרף אפילו אם הניחם שם בלא כונה שיבוא לידי חיוב

שיח ההלכה

למעלה נחשב כמונח בתוך הכלי, וכן 7 (מד) כן משמע מדברי הרא"ש (פ"ק דביצה בפת"ז (סי' שבי"ה ס"ק ז) הביא דברי הש"ך (ס"ק ג) שכתב שאם כל הככר למעלה מדופני הכלי הוי דומיא דטבלא שאין מצטרף, וכתב ע"ז דיל"ע אמאי לא הביא הש"ך ג"כ שיטת הסמ"ג שמוכא בב"י ובב"ח דסובר דטבלא שאין לה לבזבו מצטרף.

ומסקנת הדברים היות שהרמ"א והש"ך לא הביאו דעת הסמ"ג בזה לכן יש לחוש לחומרא שנצטרף, דהיינו כשיש שיעור חלה בתוך הכלי רק יחד עם הככר שיצא לחוץ, וכן לענין שיתחייב בחלה הככר שבחוץ, בוודאי יש לחוש שנצטרף למה שבתוך הסל ונתחייב בחלה ויפריש מזה חלה בלי ברכה, אבל לענין שאלה דיון שהפריש חלה ממה שיצא על כל המצות, לכתחילה יש לחוש להפמ"ג להפריש עוה"פ ללא ברכה, כיון דלא נזכר שיטת הסמ"ג בשו"ע, אבל עכ"פ בעת הצורך כגון שנוכר בשבת שהפריש חלה מהמצה שהיה בחוץ, אפ"ל דמהני ההפרשה שהפריש על כל המצות.

(מג) פרי מגדים (סי' תנ"ז א"א סק"א).

ובן משמע בדרך החיים (בדין איזה פת חייב בחלה אות ז) דכתב "במקום שהמנהג בחתונה או ברית דשולחין לו אוהביו כ"א לעקור, וכ"א אין מפריש חלה ממנו בביתו, מפני שהוא פחות מכשיעור, אח"כ כשנצטרפו יחד בכלי אצל מי שנשתלחו לו חייבין בחלה", מנחת שי (סי' ט"ז).

אך דעת רבינו יחיאל (הובא בתוס' רבינו פרץ פסחים מ"ח: ד"ה פסק) דלא אמרינן דהסל מצרף אלא כשבדעתו לצרפן, אבל כשאין בדעתו לצרפן אין הסל מצרפן, שכתב "ומ"מ קשה דקאמר הכא הסל

ברג"ל 3 שמעון יואל ברוך א"א

בצירוף זה, [ואפילו אם הודמן שיהיה שיעור חלה בתוך הסל מצרף] (מה) וצ"ע מה הדין בשמכוין בפירוש שאין רצונו שיצטרפו.

נגיעת הככרות זו בזו

כא (מו) יש אומרים דצירוף סל מועיל רק כשהככרות נוגעים זו בזו בתוך הסל,

שיח ההלכה

מצרפו, והא מעשים בכל יום שאנו אופין פשטיאה אחד שאין בו שיעור חלה בער"ש, ומיר אופין פשטיאה אחר שאין בו שיעור חלה, ואחר זה אופין אחר ומשימין אותם בתיבה אחת, ופעמים שיש בכולן שיעור חלה ולא קמפרשי חלה, ואמאי הא אמר דהסל מצרפו, ות"י הר"ר יחיאל דלא אמרין הסל מצרפן, אלא כשרוצה בדעתו לצרפן, אבל כשאין בדעתו לצרפן אין הסל מצרפן. וכ"כ במועדים וזמנים (ח"ח סי' קפ"ז) בשם האדר"ת שחידש מעצמו, שבלי כונה לצרף אין הסל מצרף הככרות לחייבם בחלה.

ועיין בשו"ת מתזה אליהו (סי' קט"ז) שכתב דאפשר לומר דלא פליגי רבינו יחיאל עם הרא"ש, דיש לפרש בכוננת רבינו יחיאל דאינו ר"ל דבעינן שיכוון האדם לצרפם יחד לשיעור חובת חלה, אלא דבעינן שיכוון שיהיו כולם שמורים יחד במקום אחד, דהיינו שרצונו שיהיו כל הככרות מאוחדות, ולא חלק מהם כאן, וחלק שם, ולכן באופן שרק לשמירה הכניסם בזה אחר זה חוץ אותה תיבה, ואין שום כונה לאחדם אין שם צירוף, והרא"ש חושש שיקרה שאחר שהפריש חלה מהמצות, שבאמת עדיין לא נתחייבו בחלה, יתאחדו יחד שיעור חובת חלה למקום אחד, באופן שרצונו שכולם יהיו מונחים יחד. [וכעין הסברא

שכתבנו לקמן (ס"ק ע"א טעם ד') בטעם שאין התנור מצרף עיי"ש].
(מה) וצדרי הספק האם אמרין דלאו כל כמיניה וכאילו השיכן בידים ע"מ שלא יצטרפו, דמסתברא שלא מועיל, או דילמא שונה דין צירוף כלי שצריך שיחפוץ באסיפתם יחד, כן הסתפק בתדושים וכאורים (על חלה פ"ב מ"ד), ונשאר בצ"ע.

והנה בדעת קדושים (ריש סי' שכ"ה) כתב "צירוף סל מסברא מועיל גם נגד הרצון", ובמק"מ (שם סק"ה) הביא את הדעת קדושים, וכתב ע"ז דכ"מ ברא"ש (פ"ק דביצה סי"ג), ולכאורה מדברי הרא"ש אין ראייה דמצטרף כשאין רצונו לצרפם שהרי מהרא"ש רואים רק שאפי" בלא כונה מצטרף. ובדעת קדושים (השמטות לסי' שב"ד סי"א) כתב שאם בהדיא אינו רוצה שיצטרף אין מצטרף.

(מו) בשו"ע (סי' שכ"ה סי"א) כתב "שתי עיסות שאין בשום אחת כשיעור אם נוגעות זב"ז עד שנדבקים מעט מזו בזו מצטרפים וכו', ואם אינם נדבקים והם בסל אחד הסל מצרפן", והנה בשו"ע מבואר רק דא"צ נשיכה, אבל לא נזכר כלל אם צריך נגיעה או לא.

ובב"י כתב שמדברי הסמ"ג בשם הר"י (עשין קמ"א) נראה דצירוף סל לא

(מו) ויש אומרים דמועיל בזו, ובדיעבד

צירוף סל דווקא במין במי כב (מוט) * עיסות מחמשת ועיין בסעיף ו' מה נחי

שיח ההלכה

מהני אא"כ נוגעים זב"ז, ו (בנקה"ב סי' שכ"ז) דרצונו כדמשמע מדברי הטור דסג אכן דעת הש"ך שם דאף נגיעה בתוך הסל, וכן מו (הל' חלה סי' ד') שכתב "ומס עוברין דר"א לא בעי נשיכ בכלי", וכ"כ בספר התרו וכ"פ להלכה הב"ח (סי'

(בנקה"כ שם) ובביאור הגו (סק"ג), ובפמ"ג (סי' תנ"ז מ ובמגן האלף (שם) קבע מכ זו וכתב דאין לחוש להחו ובטעם הדבר מבואר בשו"י (סי' קי"א) דכשהככרות נוג נחשב הסל כפועל נשיכת או אף בלא סל.

(מו) ר"ש (פ"ב מ"ד), רמב"כ כסתמת לשון ה מצרף אף

(מה) כמשנה ברורה (סי' ה זה בזה", ונ בוודאי נכון לנהוג כן, ולכ נראה דהיינו רק לכתחילה.

(מוט) הרשב"א (פסקי חלה ט (סי' שב"ה סי' וכתב בחי' רעק"א (שם) ו

בעזרה ש"ת

Sternbuch, Moses

מועדים וזמנים השלם

כולל

חידושים, ביאורים, הערות וליקוטים על כל מועדי וזמני השנה.
נשיעורים על מסכתות סוכה, שקלים ומגילה נכו

חלק שני

סוכות, חנוכה, ט"ו בשבט, ד' פרשיות
מחיית עמלק ופורים

מאת

משה שטרנבוך

בן נכד לרבנינו הגר"א זצ"ל
ר"מ דהכולל ב, ראש העין

הוצאה שניה

פניה"ק ירושלים תוכניא

שנת תשכ"ח לפ"ק

קצו

וזמנים

פורים סימן קפז

מועדים

מפורש (ז): שיוצאין בפלפל הונגבל אף שאין ראויים אלא כתבלין לאוכל וע"כ לא השיבנו כ"כ. שהיקונם באוכל דוקא אחר כך וצ"ל דהי גרע ואין יוצאין כיון שהתיקון בנישול דוקא וכ"ז צ"ב ואין בידי כעת המפרשים לעיין מה שביארנו בזה.

והנה בריטב"א במגילה (ז) גרים קיימת בנו מתנות לאבינונים דוקא. אבל משלוח מנות לא קיים דלאדם חשוב בעינן מתנה חשובה ויקרה ובלאו הכי לא יצא ע"ש. ולע"ד נראה שתלוי בתרי טעמי מצות משלוח מנות. דאי נימא שעיקרה משום ריעות תלוי בנותן דוקא. והיינו אם הנותן עשיר לא יצא אלא אם שולח דבר חשוב ויקר שאין המקבל מרגיש ממנו ריעות אלא כששולח מתנה מרובה לכבודו שראוי לעשיר לשלוח מתנה מרובה ככבודו. משא"כ אי הטעם דבעינן סעודת פורים ברווח תלוי במקבל דוקא. שאם המקבל עשיר לא יצא אלא אם הנותן שולח דבר חשוב ויקר שיוסיף פאר ושפע לסעודתו. ואם כי הוא עשיר ואינו זקוק למתנות כלל מ"מ הוספת מאכל כי האי ינעים סעודתו. וא"כ למעשה אי הנותן עשיר או המקבל עשיר אין חילוק רק מאחר שאתד עשיר אין לצאת אלא במתנה שנחשב גם לפי כבודו לחשיבות דרו"ק היטב בזה.

והאחרונים בסתפקו בבו עיר אי יוצא כששולח ביד לבן כרך, או בן כרך ששלח לבן עיר. ונראה שתלוי נמי בתרי טעמים שביארנו. שאי הטעם משום ריעות יוצא בכל אחד מישראל, אבל אי הטעם להספיק לו צרכי פורים בשפע. המצוה לשלוח מי שחייב היום בסעודה ולא מי שחייב למחר שמה יאכלנו כבר היום. וכ"ש בן כרך ששולח לבן עיר שאין לו עוד חיוב סעודת פורים והאי אין יוצאין בו המצוה.

ולמבואר במ"א סימן תרצ"ה (ס"ק י"א). ובספר "מעשה רב" עם הנהגות רבינו הגר"א וצ"ל מסיק "משלוח מנות תרנגולים מבושלים דגים מבושלים וכיוצא בזה דבר המיכן לאכול. תיכף" ע"ש. ובביאור הגר"א מציין הא דאיתא בביצה יד. גבי מנות שרש"י מפרש "דבר המוכן ואינו עשוי להניחו למחר כגון חתיכות בשר חתוכות לפני האורחים וכן דגים" ע"ש. וביאור הדבר נראה דמאחר דשרוש המצוה להספיק לכל אחד סעודתו בשפע וברוח. אם שולח דבר מבושל אי יין ופירות וכדומה הוה כשולח דבר לצורך סעודה. אבל בבשר חי. שצריך עוד בישול. נראה שלא שלח מבושל מפני שאינו מתכוון לסעודה דוקא רק שולח לו חי שיכול לבשלו ולאכלו אימת שירצה ולכן לא מיקרי מנה ולא מהני.

ומזה נולד לי ספק אם ראוי לצאת באוכלין בקופסאות. שעשוי לשלוח כן כשאינו מתכוון שהבירו יאכלנו היום. רק מתנה אותו שיהא לו לאחר כך ובזה אולי לא מיקרי מנה וע"כ לא מהני. דבשלמא בפירות ויין יוצאין אף שראויים לזמן ארוך ואפילו אינו אוכלם היום כיון שראויים לסעודתו בשפע ועשויים ליתן דברים אלו לסעודת היום מיקרי שפיר מנה ויוצאין. אבל בקופסאות אף שראויים לפותחם ולאכלם כבר בסעודה. כיון שדברים מעושנים בקופסאות הדרד לשולחם כשאינו צריך מיד לסעודה. רק כשכוונתו שתהא לזמן כה"ג לא מיקרי "מנה" ואין יוצאין שאין המתנה לסעודה. אבל מסתברא דמאחר שראויים לפותחם ולאכלם תיכף סגי ויוצאין. ובפרט היום שרגילים ועשויים לפתוח קופסאות מיד ולאכול פשיטא דיוצאין.

ועיקר שיטה הפוסקים שאין יוצאין אלא במבושל ולא במקום שצריך עוד תיקון. נראה שבגמרא

סימן קפז

חלה ממשלוח מנות

תוך מצרף ונתחייבו בחלה. וא"כ התיבה או הארון מצרף העוגות חזל עליהו בזה אסור טבל. ואם שולח הלאה מכשיל המקבל באסור טבל. ודבר זה מצוי טובא עד שתכ"א מצא לנכון לפרסם ברבים אזהרה ליתור שלא להשים העוגות בכלי או תיבה מחושש שמא יצטרפו חזל עליהו בזה

ואין כאן גדר שונא מתנות וא"ש. ומ"מ במתנה מרובה דמוכת טפי ולכן שייך גדר שונא מתנות גם לח"ח לרמ"א ביו"ד ס"ס רמ"ז. אולי באמת אין להתיר גם בפורים להנזהר ממתנות וצ"ב.

76 בעינן משלוח מנות מצוי מכשול גדול. שדרך כלל בעוגות ומתנות אין אופין כדי שיעור חלה וע"כ אין מפרשין חלה. אבל המקבל בפורים כמה מתנות מצוגות וכדומה משים אותם בתיבה או ארון. ואנן קיימא לן שאפילו לא אפה כשיעור הסל מצרף. והוא הדין כל כלי שיש לו

לתבירו וכה"ג אין מנכין וכוותיו רק נוסף לו בזה זכות. משא"כ במגילה (כת). בתלמודי חכמים שלא רצו מתנות אף שהנותן עבד בזה מצוה. לא ניחא להו להשתמש בכבוד התורה לומר שיש מצוה

קעה

מועדים

פורים סימן קפ

זמנים

אסור טבל, ומה עוד דנראה שאפילו ירצה להחמיר ולהפריש מינייהו חלה לא מהני כלל, ודאוי לחוש שמא דוקא מאותה צוגה שמפריש כבר הפרישו ממנה חלה שאפו כשיעור, ואיכ כשמפריש עכשיו הזה מהפטור על החיוב דלא מהני, אבל העולם לא נהגו ליוזר בכ"ז וצ"ע למה.

אמנם נראה בזה כמה צדדים להיתר. ראשית לדעת רבינו הגר"א זצ"ל ביר"ד (שכ"ה) אין סל מצרף כשאין בכל אחד שיעור אלא כשנוגעין זה בזה, וכאן אי משים אותם בתיבה אין נוגעין זה בזה וכלי לתוך אינו מצרף לדעתו וא"ש, ואפילו להתלקין עליו נראה שרק בלחם או מצות סל מצרף שאינו מקפיד על ההערובות מפני שצורת עשייתם שזה, אבל בעוגה כל אחד בטעם משלו, ובעיסה ודאי היה מקפיד שלא יתערבו, וע"כ גם עכשיו לאחר שנאפו אף שאינו מקפיד שאינם אלא נוגעין זה בזה ולא מתערבין, מ"מ כיון שבעיסה מקפיד היה כתרי מינים שאינם שוין ואינן מצטרפין גם בסל, והיינו בגידוך דידן כשאין נוגעין זה בזה, וא"ש דכאן בתיבה העוגות לא מצטרפין שאין טעמם שזה ובתיבה לא מהני בכה"ג.

וביותר עיקר החידוש דתיבה גדולה מצרף אינו ברור כלל, דאפילו נימא דבסל לא בעינן נגיעה דהיה בגדר כלי מצרף דקדשים, היינו מפני שכלי שדרך להניח בו החפצים יחד מצטרפין, אבל בתיבה לא מצטרף כשם שתנור מצרף שלא מיקרי כאן יחד ובפרט כשאינם על דף אחד בתיבה, וכ"ז צ"ע בפוסקים.

והעיקר נלע"ד שאינו ברור שיש חיוב חלה כשמשים אותם יחד בתיבה, דמלבד הספיקות שלא נצטרפו בכה"ג כמ"ש, יש להסתפק עוד שמא גם לאחר צירוף אין כאן כשיעור שמקצת כבר הופרש מיניהו חלה והסל לא מצטרף להתחייב עוד פעם, וע"כ גם לאחר צירוף אינו אלא ספק אם יש עכשיו חיוב חלה, ובספק אם יש חיוב חלה בכלל הזה בזה"ז ספק דרבנן ואין חיוב כמו שיבואר.

ויסוד הרבו מבואר בפסחים (מת), דמיבעיא לן בהא דכלי מצרף אי היינו דוקא כלי שיש לו תוך או אפילו כלי שאין לו תוך נמי מצרף ונשאר שם איבעיא דלא איפשטא וקיימא לן דבזמן הזה כיון שהחיוב חלה רק דרבנן ספיקו לקולא ורק כלי שיש לו תוך מצרף, וכן מפורש ברמב"ם פ"ץ דבכורים (הלכה י"ז), אפה מעט מעט וקבץ הכל על לחם שאין לו תוך הרי זה ספק ואם חלה של דבריהם היא אינו חייב להפריש עד שיצרף אותו כלי שיש

לו תוך, הרי דמטעם דחלה בזה"ז דרבנן מיקלילן שאין חיוב חלה, וכן פירשו כל המפרשים ביר"ד ר"ס שכ"ה, ומעתה בגידוך דידן נמי שיש ספק אם נצטרפו מהטעמים שביארנו, אין חיוב בזה"ז דמאתר שעיקר החיוב רק מדרבנן לא גזרו כלל חיוב במקום ספק.

ובמ"ל (פ"ז דתרומות) מכריח שתרומה בזה"ז אף אי תיובה רק מדרבנן מ"מ החמירו בה כדאורייתא ממש וספיקה אסורה ע"ש, וטעמו נראה כיון שסיבת הדבר שבזה"ז דרבנן היינו מפני שבקדושה שנייה לא היה ביאת כולכם, או מפני שהקדושה בטלה בזה"ז, חכמים חייבו אותנו שלא ישתכח כשיבנה בית המקדש גם מספק כאלו קיים ממש בזמנינו, וקשה שא"כ למה מיבעא לן בכלי שאין לו תוך אי מצרף וקיימא לן ספק דרבנן לקולא בזה"ז, והא מחמירין בזה"ז כדאורייתא והיה לן לפסוק לחומרא.

אמנם מלבד מה שצ"ע דברי המ"ל וחידושו צ"ע, הרהרה יש לפלפל בזה אבל אכ"מ, נראה שגם איהו לא מיירי אלא כשהתרומה ודאי וספק אם האוכל כהן ורשאי לאוכלו, או בספק אם בתרומה תרומה שיש חזקת חיוב, אבל במקום שיש ספק אי זה עלה חיוב כלל כגון כאן שהספק אי הכלי צירפה ויש דין חלה או לא, בכה"ג ודאי בזה"ז ספק דרבנן לקולא ואין חיוב.

ואנ"י תמה על הפוסקים דביר"ד (סימן ש"ל ס"ק ד) איתא "עכ"רם שהיה לו עיסה ונתגייר גלגלה קודם שנתגייר פטור אחר שנתגייר חייב ואם ספק חייב" ופירש הש"ך דהיינו מדינא אבל בזה"ז כל חלה דרבנן וע"כ פטור מספק, ותמה על הפוסקים שסתמו ומשמע שגם בזמן הזה חייבין ולכן פוסק להפריש בלי ברכה, חט"ז שם בשם מהרש"ל דבחלת ארץ ישראל מהמרינן בספק ולא בחלת חוץ לארץ ע"ש, דבריהם תמהוין דלמה כאן באיבעא דכלי שאין לו תוך מיקלילין בזה"ז לכ"ע ואפילו בארץ ישראל ומשמע דבחלה בזה"ז אנו מיקלילין בכל גוונא, וביותר דכלי שאין לו תוך איבעיא דלא איפשטא הנהו לן להחמיר בזה טפי וצ"ע, ואולי כיון שאין הספק בגוף העיסה שהגלגול מצד עצמו ודאי מחייב רק הספק שמא הבעלים ישראל או עכ"רם בזה יש מקום להחמיר גם בזה"ז ועדיין צ"ע.

אמנם בגידוך דידן שספיקות הרבה אי זה החיוב או לא נראה מדברינו קצת לימד זכות, רק יש נחומין ובעלי בתים שבעו"ה אינם מפרישים חלה מלעקיד ומזונות אף אם יש כשיעור, ויש ליוזר שלא ליכשל ולהכשיל באסור טבל ר"ל אבל אכ"מ לבאר זה.

L

סימן קפז. הפרשת חלה ממונות.

ובספר מסגרת השלחן על קיצור ש"ע (סימן לה) הביא בהגהות לחם הפנים, מתמת שכמה מפורטי עם אינם יודעים דין זה שצריך להפריש חלה מלעקיד, ולכן נראה לפענ"ד דכל ירא שמים שנותנים לו לעקיד בסעודה וכיו"ב, יפריש מעט בלא ברכה לשם חלה, וישרפנו אח"כ, אמנם בשבת אסור להפריש חלה, כמו מדמאי שאסור להפריש, וע"כ בשבת לא יאכל עד שידע בודאי שהפרישו חלה. ומיהו אם יודע שיצטרך לילך למחר למקום שיתנו לו לעקיד, יוכל להתנות מערב שבת, ואז יוכל להפריש בשבת כמש"כ הרע"ב בפ"ז דמדמאי מ"א לענין דמאי, דהיכא דהתנה עליו מע"ש יוכל להפריש גם בשבת ע"ש עכ"ד.

ומש"כ שיעשה תנאי מע"ש הנה דין זה נאמר רק בדמאי שרוב מעשרין הן, ע"כ אם הולך למקום שלא מפרישין חלה ואין רוב, לא מהני תנאי, ורק במקום שיש הכשר על האוכל והוא מחמיר לעצמו להפריש, בזה הוא דמהני תנאי. ויש לעיין בזה בדמפריש רק לחומרא בעלמא אפשר דלא בעי תנאי כלל, ויכול להפריש בשבת גם בלי תנאי.

שם. צירוף סל למונות.

בעיקר חשב דילן שהארון או התיבה מצרפים כמה עוגות לשיעור החייב בחלה, הנה בספר מקראי קודש ח"ב (סימן י"ט) הביא חידוש הגאון האדר"ת זצ"ל, דצירוף סל בלי כוונה אין מועיל רק כשצירף ביהוד להפרשת חלה או מועיל עכ"ד. ולא מצאתי בפוסקים חידוש זה, וגם לא הובא שם ראיות לסברא זו וצ"ב. שוב מצאתי בשו"ת מחזה אליהו (קט"ז) שמביא רבינו פרץ וריטב"א בפסחים מח: שסל מצרף רק ככוונה, הרי שבקדמונים מפורש סברא הנ"ל.

סימן קפת. ברכה במשלוח מנות.

וטעם חדש אמאי אין מברכין על משלוח מנות, שמעתיה מפי הגר"י ויינברג ז"ל, דמאחר שעיקר המצוה היא להרבות שלום ואהבה וריעות, ע"כ אם יברך על מצוה זו ייראה זה שנותן מפני הציווי, וגמצא מפחית במדת האהבה וריעות, ע"כ לא תיקנו בזה ברכה, שעדיף שיתן בלי ברכה. וכסברא זו כתב הרמב"ם בהקדמה לשמונה פרקים, שבמצוות חוקיות יש

לעשות רק מפני ציווי הבורא, אבל מצוות שכליות ראוי לקיים מפני רצון השכל הפנימי ע"ש.

סימן קפט. פורים שחל בשבת.

עיין במש"כ בקונטרס דיני ומנהגי פורים המשולש (נדפס בסוף הגדה של פסח מועדים וזמנים), שצריך לאכול סעודת פורים בשבת, ויכוין לאכול הסעודה לשם סעודת פורים, ויאמר להדיא, "הריני אוכל הסעודה כסעודת פורים", וגם ירבה ביין שיהא ניכר שזוהו סעודת פורים, אבל לא עד שישתכר ככל סעודת פורים, שבשבת זהו פגם בקדושת שבת. וע"ש עוד מש"כ שגם בשבת איכא מצות משלוח מנות, וחייב סעודה הוא בג' ימים, ע"ש שבת ויום ראשון.

סימן קצ. סעודת פורים.

אמרת דבר נכון לפרש מנהג ישראל להמשיך סעודת פורים עד הערב, שבאומות העולם הלילה הולך אחר היום, וכשקבע המלך יום י"ג או י"ד להגם מאויביהם כלל זה גם הערב, ואחר כך נחו יום ולא נקמו בהם, וגם זה היה לילה אחר היום, שנחשב להם עוד לאותו יום, ולכן השמחת פורים היא גם בלילה שלאחר כך, וזהו מנהג עתיק להמשיך בערב.

אמנם מנהג רבינו הגר"א זצ"ל מובא בחוספת מעשה רב (ע) היה, שעשה סעודתו תיכף אחר התפלה, ואח"כ ישב על שולחנו כל היום ואכל ושחה הרבה למאד לקיים חיוב עד דלא ידע, ולעת ערב בירך ברכת המזון ופג יינו והתפלל תפלת ערבית.

סימן קצא. בענין לבסומי עד דלא ידע.

עיין בפע"ח שהאריך בסוד ד, עד דלא ידע, ובספר פאר עץ חיים מהגאון רבי חיים קראור זצ"ל כתב שאין להשתכר ממש, והחייב לבסומי עד דלא ידע הוא עד—, דלא ידע, ולא עד בכלל, ויתראה כמו שכור בדבורו ומעשיו, והיית או לומר ברוך מרדכי ואורו המן כהלכתו, אלא שהוא אינו בדעת מיושבת וניכר מתוך דיבורו ולשונו וכו', ועיקר המצוה ביין שהמשתה ביין ונהנה בשעת מעשה, אבל למעשה גם אם לא נהנה משתיית היין כלל, אם הוא קרוב לשכרות יצא ויאמר או שושנת יעקב בשמחה ובדיהוחא, ע"ש היטב שהאריך מאד בענין זה.

חלק ג

מסכתא פסחים

סימן קצב. בענין אפר חמץ.

הבאנו קושיית האחרונים על שיטת התוס', דלרבנן חמץ הוא מן הנקברין ואפרן אסור, וקשה אמאי אסור האפר לרבנן, והא כמו אליבא דרבי יהודא דחמץ בשריפה מותר האפר משום דנעשית מצותו, א"כ לרבנן נמי דמפרך וזורה לרוח נעשית מצותו, ואמאי אסור האפר בהנאה, ותירצנו דאליבא

דרבנן דמפרך וזורה לרוח לא שרי מטעם דנעשית מצותו, כיון שעדיין נשאר חמץ, וההיתר דנעשית מצותו הוא רק בשריפה שנשתנה החמץ לגמרי שאינו עוד בעולם.

ונראה עוד ליישב בפשיטות, דחלוק חובת ביעור אליבא דרבנן מחובת ביעור לרבי יהודא, דלרבנן חובת ביעור הוא משום דנעשית מצותו, א"כ לרבנן נמי דמפרך וזורה לרוח נעשית מצותו, ואמאי אסור האפר בהנאה, ותירצנו דאליבא

חלק ג

17

Falk, E

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

ס פ ר

שאלות ותשובות

מחזה אליהו

תשובות בהלכה ובירורי השיטות

על פי עומק מקור הדברים בש"ס ופוסקים

אשר חנן ה' את עבדו

פסח אליהו פאלק

גייטסהעד אנגליה

בני ברק

תשל"ט

ג) מקום שמעבד תשמישו נלך לו ד' מחילות ולא רק הקרה, אז אפילו פלימין שהועמדו לשם חיזוק ההקרה ואפילו סוף כותלים נחשבים כמזוזות ומתחייב במלואה מזוזה (אות ט').
 ד) וכמו שבמקום הזה סוף כותלים היו מזוזות, כ"כ סוף הקרה היו משקוף, ומלטרפה להיות עם סוף כותלים "זורה הפתח" ומתחייבת במזוזה (אות י').
 ה) "זורה הפתח" שהועמדה לשם חיזוק ההקרה או הכליה אחרת והאדם רוצה שיחול עם "פתח" עליה (כגון כדי להחיר עלטול בשבת ע"י) אז חל עליה דין "פתח" (אות י"א).
 ו) אבל בסוף כותלים וסוף הקרה שאינם בטבעם זרי"ש (דהיינו שאין סיבה שיחול עליהם עם זרי"ש מלד טבע האכסדרה וכדומה) אז גם כשיש להם שיחול עליהם עם פתח לא יחול (ע' אות י"ד וסוף אות י"א).
 ז) שני חדרים שנפרץ הכותל שבניהם והשאריו רק כדי לחזק ההקרה, אין שם פתח עליו ופטור מן מזוזה (אות ע"ו).

ח) אכן אם השאריו מהכותל יותר מה שם פתח עליו (דגילה דעתו שהיה צפחה) ויקבע המזוזה צימין הכלים של (ה) החדר הפנימי (ג) החדר שהוא חדר העיקרי (ב) החדר שהביכר ליר הוא בתוכו. ואם אין שם שום אחד ממעלות אלו יקבע במקום שירצה (אזהרות ע"ד י"ע). ע"כ.
הוספה. אחרי כותבי כל ה"ל נאמר לי משמיה דבגאון פ"ה ז"ל מור"ר יצחק יעקב ווייס שליט"א בעל שו"ת **מנחת יצחק**, דאף דגם הוא ס"ל דצנפרו הכתלים לגמרי, והשאריו רק כפי הנלך לחיזוק ההקרה, דאין חובת מזוזה צ"ח א"כ ומ"מ הוא מוסוף, דכאשר הדריס בציבת משתמשים השמירה שונים בשני החדרים, צ"ח שניכר מהשמישים שמתחייבים א"כ בשני חדרים, אז יש להשום דאע"פ שלא השאריו יותר ע"כ להצרי"ש ממה שהיה נלך צ"ח הכי לחיזוק ההקרה, מ"מ אולי עם "פתח" חל עליו, מדמתחייבים זה כהנדלה בין החללים ולכן צ"ח זה יש לקבוע מזוזה עליו צרכה צ"ח הכי ע"כ מה דציררנו בהשורה השניה. ע"כ.

סימן ק"י

האם כל מיני עוגות חייבות במצות חלה או לא

ה) **נראה** דאין מקום להסתפק בחיובת של פת הבאה בכיסנין במלוא חלה, כשילטרפו יחד אחר האפייה שיעור מ"ג ציזים, ואפילו אם נילשוו מתחילה מעיסה רכה. שברי אפילו אם עושים עיסה רכה (כמו שעושים להרבה ככרות היום) הלא היו תחילה סופגנין וסופה עיסה, ותנן במתניתין דחלה פ"א מ"ה "עיסה שתחילה סופגנין (דהיינו עיסה רכה) וסופה סופגנין (דהיינו שנאפה) חייבין בחלה". והיינו עיסה רכה שנאפיה אח"כ בתנור. ואע"פ שצומן שהם עיסה רכה עדיין אינם מתחייבים בחלה דלא נקרא "עריסותיבס" מ"מ אחר אפייתם מתחייבים.
 ואין לדחות שבמשה מיירי מסופגנין הנילושין בלי מהיקות (דהיינו עיסה לחה פשוטה הנעשית מקמח ומים) ואז "בסופה עיסה" (דהיינו שנאפיה) מתחייב בחלה, ועשה לחם, אבל "דובשנין" שמוזכרין שם במשנה ד', דמיירי בנילושין בדבש י"ל דפטורים לגמרי, אפילו אם נאפו אח"כ. דא"ל לומר כן. דבפסחים (לז) מוזכר צרייתא וז"ל "הסופגנין והדובשנין והאסקריטין, עשאן בחלפס (מעשה אפיה) חייבים, בחמה פטורין" ע"ש. הרי לן בהדיא, שגם בדובשנין, כל הכותר הוא רק אם סופו ע"י ציטול, אבל כשסופו ע"י אפיה, מתחייב בחלה.
 וכן מלאתי בפסקי חלה להרשב"ה שער ח' פרק ח' ד"ה ירושלמי וז"ל "ומיהו ודאוי אפילו לדעה בני מערבא לא אמרו חלה במה שגמר אפייתו או בשולו ע"י משקין כסופגנין והדובשנין, שנסופגין בחלפס בשמן ודבש, אבל בשאין גמר מלאכתן במשקה לחם הוא לכל דבר" וכן מפורש בפירוש המשניות להרמב"ם חלה פ"א מ"ד (נוסח קאפח) וכן פסק האבני נר יו"ד סי' תו"ג סי"ק ו"ב. ע"ש.
 ז) **ומה** שכתב הערוך השולחן יו"ד סי' שצ"ע סי"ק ו' לפטור כל מיני פת הבאה בכיסנין מחלה ואפילו בנאפו מעיסה עבה, דבריו נע"ג, ולא אדע איך יפרנס הברייתא

דפסחים. וע' השו" פנים מאירות ח"א סי' ס"ה שפסק ש"לעקר חייבת בחלה ודבריו מוזכרים בפ"ח יו"ד שצ"ע סי"ק ז' וכן פסק הגר"א במבואר במעשה רב אות (ק"ו).
 ולענ"ד יש להביא מדברי המחבר דס"ל שפ"ב חייבת בחלה שהרי עיסה שנילושה בני פירות (בלי עירוב מים כלל) חייבת בחלה לדעת המחבר יו"ד שצ"ע ה"ל ע' דפסק כסחם משנה דחלה פ"ג מ"ב. וכוננוהו, שיש להפריש חלה בצרכה (ורק אן חוששין לדעת הרא"ש שפסק כר"ע דס"ל דמי פירות אינם מלפריש, ולא נהצדקה העיסה לשיעור מ"ג ציזים, ע"ש צירושלמי. ולכן פסק הש"ך שם סי"ק ט' שיש להפריש בלי צרכה).
ולכאורה המחבר סוחר דברי עלמו. שהרי לדעת הרמב"ם כפי הצנה בב"י ח"א סי' קס"ח, הוי פת הנעשית בני פירות (ואפילו אין לה טעם גדול מהמי פירות) פת הבאה בכיסנין, וצרכהה צורה מניו מזוזות, וכמבואר שם בשו"ע סי' קס"ח סעי' ז' דענה שניה. והמחבר פסק כוותיה מחמת ספק ברכות להקל, (אע"פ שיש ביאורים אחרים בשאר ראשונים בנוהגת פת הבאה בכיסנין) וכמבואר צפמ"ג רע"א ודגול מרצבה שם (דמחמת חומר צרכה לצטלה, פסק ככל השיטות למעט צרכה ענ"י וד' ברכות שצרכה המזון). וא"כ איך לא חשש המחבר בה"ל חלה, שצנעשית בני פירות, אינה מין לחם המתחייב בחלה (מאחר דרכה ליאכל בלי שציעה כסצרה הע"ש). וא"כ אפילו אם אינו חושש לשיטת רא"ש דמי פירות אינם מחברים, הוי ליה לחוש לדעת הרמב"ם (וכדחושש צעמנו צא"ח) ויפסוק שיקחו חלה, אבל בלי צרכה.
אע"כ מוכח דליחא לדברי הע"ש, וגם מה שהוא פ"ב חייב בחלה, ש"חלת לחם" הוי. ורק בנוגע לברכות הקולו חז"ל צרכותיו כשאוכלין ממנו בלי שציעה ח"כ. ג) **ולא** רק שיש חויב להפריש חלה מפת הבאה בכיסנין, אלא שיש גם לצרך צעט הפרשה, מאחר שאלנו

75

מערכים מים בכל העיסות, לפילו כשנעשות צעיקין ממי פירות או משמנים שהם זיעת פירות (חוץ ממין רכה מאד הנקרא "ספוג-קייק" שנעשה כולו מצילום צלי הערובות מים כלל), ומבואר ברמב"ם פט"ז מטומאה אוכלין ה"ד שמטע מים מכשיר כל מיני מי פירות שיקבלו טומאה, וה"ה שיהא זכוח לנרף צנוגט לחלה ועוד עניינים.

ועי' רע"ה בהגהותיו ליו"ד סי' שכ"ט שמציה מהשער המלך הלי צרכות שפסק, שצערוב של קלת מים, הוי וודאי נירוף ומתחייב צהלה. ובשאר מניי משקאות המכשירים כחלב, דבש דבורים, שמן זית ויין צעיון שיערב מהם עד שיהרצה מה שחוסף מהם על המי פירות. וע"ש צפ"ח דכהז, שכשמערבין

המי פירות עם הקמח החילה, ורק אח"כ מוסיפים המשקאות המכשירים, אז לא רק מים מכשירים ומרפס צמויעוט אלא גם המינים האחרים מכשירים צמויעוט מאחר שלא יהצטלו להעיסה אלא אדרבה ירפו אותה יחד. ואינו דומה לעירוב לח צלה שהמיעוט צטל לכהרוב.

ולפ"ז כמעט כל הככרות שלנו שנעשות צאופן שצרוך הגלגול מוסיפין קלת מים וכדומה הרי הן להם גמור לכל הדיעות וחייבות צהלה בצרכה. יום ג' פרשה צשלה שנת השל"ז לפ"ק פה גייטסהעד יל"ו.

פסח אליהו פאלק

קונטרס בענין "צירוף סל"

סימן קי"א

(תשובה א')

האם מקרר "דיפ-פריז" (DEEP-FREEZE) מצרף עוגות וככרות להתחייב במצות חלה

מהא דלפילו כריכה צמפה מהני עי' ש"ך יו"ד סי' שכ"ה ס"ק ה' צשס המהרי"ל וצפ"מ הוצא צציהור הלכה סי' תנ"ז סעי' א' ד"ה והכל וכו'.

והדיון כאן הוה צשמים ככר אחד או שנים צשקית קטנה וכוחמים אותה מלמעלה, ולצרכים יחד חוץ המקרר כמה שקיות כאלו עד שיש שם סך הכל מ"ג צילום ויותר. ולכאורה יש ככר גדול לומר מכוח זה צעלמו, דהיינו זה שהככרות נמלאות חוץ השקיות, שאין כאן צירוף כלו. לדעת הרצה ראשונים צירוף סל נעשית רק כאשר הככרות נוגעות זו צו חוץ הסל ממש, דאז נחשב הסל (שגורם נגיעת העיסות) כעופל נשיכת העיסות דמוכי לפילו צלי סל. והמקור לשיטה זו הוה דברי ר' הליעזר חלה פ"צ מ"ד דתנן התם "רי הליעזר אומר נעלה מן הככור על העמאל כולו, עיסה עהורה ועיסה טמאה נועל כדי חלה משיסה שלא הורמה חלה ונותן פחות מכצילה צחמלע כדי שיטול מן המוקף" ע"ש. הרי צצלי נגיעה ממש אין עלה לנרף שהי העיסות, וצמה ששימו אותם חוץ סל אחד נפעל צירוף. וזהו דעת הרע"ב פ"צ מ"ד דהלה וכדפירשו החו"ע ורע"א צצבריו. וכן דעת הרא"ש הלי חלה סי' ד' כפי שמפרש הגר"א סי' שכ"ה ס"ק ג' צצבריו וכ"כ הנקב"כ ריש סי' שכ"ז צכוונה הרא"ש. וכן דעת הסמ"ג הוצא שם צחוס יו"ע והש"ך. וכן דעת הוסי' נדה (ז). ודעת שו"ת פסחים (מה: ד"ה לא. וכה"ג כחצו צציון פרץ פסחים (מה: ד"ה אף, וסי' התרומות סי' (פ"צ).

ב) והב"י יו"ד סי' שכ"ה הוצא הסמ"ג ולה חלק עליו אצל צשו"ע לה כחצו כלום מזה. וכנראה משום שהצין שהעור חולק על דין נגיעה. אצל הנקב"כ מפרש גם צכוונה העור דצעיין נגיעה. וכן ס"ל להר"ד סי' קפ"ט ועוד ראשונים המובאים צנקב"כ שם. וכן פסק הב"ח לדינא צצו"ח סי' תנ"ז וכן פסק הנקב"כ לדינא שם סי' שכ"ז וכן פסקו הגר"א שכ"ה

ע"ד לחמים ומיני פת הבאה בכיסנין הניתנין בתוך המקרר הנקרא "דיפ-פריז", וכידוע מחאסף במשך הזמן הרבה מיני ככרות, והרבה מהם לא נאפו מעיסה גדולה בת מ"ג ביצים, שמתחייבת בחלה כבר בשעת לישיה. וגם הרבה מהם נעשות מעיסות רכות שאינן מתחייבות בחלה עד אחרי האפיה וכמבואר במתניתין דחלה פ"א מ"ה. ותמיד בכדי שיתחייבו בחלה אחרי האפיה בעינן שיצטרפו יחד ע"י סל. וא"כ יש לכאורה להסתפק שמתחייבות במצות חלה מחמת צירוף המקרר דהוי צצירוף סל. ובאמת אם נאמר שמתחייבות בחלה כשיהא שם מ"ג ביצים מינים המצטרפים זה עם זה כמבואר ביו"ד סי' שכ"ז ס"א, או אנו גורמים בלבול גדול אצל הנשים, שלא ידעו ממה לקחו חלה וממה לא לקחו. ובכלל בקל יתערבו ככרות אלו באלו כמובן. ולכן אמרתי אסורה גא ואראת מה שיש לצדד בהאי דינא.

א.

כדי להתחייב בחלה האם בעינן נגיעת הככרות אהרדי או לא

ה) ידוע שהמיד שמים הלחמים והככרות חוץ שקיות של "פלאטק" כדי לשומרם שלא יחלכלכו מחויר המקרר. והנה חס שמים שיעור מ"ג צילום מלחמים או מככרות המצטרפות זו עם זו יחד צשקית אחת גדולה, אין מקום להסתפק כלל שצטרפו יחד. שהלא השקית צעלמה מנרפת ולא צעיין שיעשה הצירוף ע"י המקרר. וצודאי מלערפין הככרות צרוך שקיות אלו, חע"פ דאינם כלים גמורים (מדעשים להצק אחר השישים עי' רמב"ם פ"ה מהלי כלים ה"ז שחוליות של חמרים וכלים העשויים מקרן צצורקים לאחר גמר השישים אינם מקבלים טומאה כלום. ועי' ספר שיעורין של תורה, סוף הספר ס"ק י"ח וש"ת מנחת יצחק ח"ה סי' ל"ב אות א' ושו"ת אגרות משה חו"ח ח"ה סי' הכ"ב עמ"ס ו' ואכח"ל) דדיונו לצוריה הלי

74

הערות השלחן י"ד סי' שכי"ה סי"ק ג' (וסותר משנתו ממה שכתב בעה"ש א"ח סי' תשי"ז סי"ק י"ב ו"י"ט).

ולעומת זה יש ראשונים דכ"ל דלא צעין גייעה והכ"ה דעיסה טהורה ועמ"ה שאני דהתם מקפידים שלא יגעו זו בזו ובאופן זה צעין לירוף ע"י גייעה ממש, ה"ה צעמ"ה לא צעין גייעה וזהו דעת הר"ש ח"כ פ"ב מ"ד וכן ס"ל להרמב"ם צפירות המשניות פ"ב מ"ד דחלה. וכן פסקו בע"י והפרי"ח א"ח סי' תשי"ז ולסוכות הדבר, החק יעקב א"ע"פ שנוטה לדעת הפוערים מחלה בלי גייעה, מ"מ חושש לדברי החולקים. והמ"ב סי' תשי"ז סי"ק ז' כתב שגדי להתחייב בחלה לריבים שיגעו זה בזה, אמנם בשה"ל חושש להע"י שגם בלי גייעה יש לירוף.

ולפ"ז א"ע"פ שא"ה להחליט מטעם זה לתוך שאין חובה חלה בגד"ד (מחמת דהשקיה מפסקה בין הככרות, ואפילו נחשבו להשקיה כטפלה להככרות מ"מ וודאי גייעה שענינה החילה נשיכה לא יתקיים ע"י מה שיגעו השקיות זו בזו), מ"מ רבו כן רבו הפוסקים הפוערים בלי גייעה והגר"א מכללם.

ב.

אף אם יש לירוף בלי גייעה מ"מ י"ל דהפסק בין הככרות (בשקיה של פלסקות) מעבב הצירוף

ג) דע דאלו יש עוד מעלה והוא שלא רק שאין הככרות נוגעות זו בזו, הרי הככרות נמלכות הו"ך שקיות קטנות סחומות כמו שכתבנו ויש מקום גדול לומר לירוף כל לא מהני לירוף שני חללי שיעורי חלה הנמלכים בכלים נפרדים, א"ע"פ שהם יחד הו"ך כלי אחד גדול. ועי' סי' דבר שאל על ה"ה חלה לה"י שאל קובצסקי ז"ל סי' י"ד סס"ק י' שנסתפק בזה.

והנה צדו היקף מחילות לגבי תרומה (וביקף אינו פועל לירוף לשיעור אחד אלא מחבר פירוח יחד שיכולים להפריש אלו על אלו) איתא ברמב"ם פ"ג מתרומות ה"י"ה שקי חצואה וחציות של גרוגרות א"ע"פ שסחומות הן נחשבות מן המוקף אבל חציות סחומות של יין אינן מן המוקף. וצ"ח שם ברד"ז דבחצואה וגרוגרות שהדרך הוא לכוריק אח"כ מה שבהכלים ולערבם יחד, לכן אין הכלים מפסיקים ביניהם, ומחילות החילות של הבית מלפס אפילו צערה שהם סחומים הו"ך כלים. משא"כ בחציות של יין שאין הדרך לערב יונת כמה חציות יחד, בחציות הסחומות הוי הפסק בין היונת וא"ל לו לדון היקף לחול.

וע' צביאור הגר"א י"ד ס' שכי"ה אות ה' דמיירי שהשקיות והחציות נוגעות זו בזו. ומ"מ הוי לאו דוחערבו יחד הוי השקיות והחציות כמחילות המפסיקות. ורק בפחוחות נחשבות מוקף, א"ע"פ דאינם עומדים להתערב, וצ"חא"י לפי הגר"א) שנוגעים אהדדי. (ואין ללמוד מזה שגם צירוף ויעול גייעה כלים פחוחים אהדדי ליחשב כנוגעים, דאפשר דלצירוף צעין גייעה האוכלין ממש ולקמן נדבר בזה צ"ע). ולכאורה כ"כ בגד"ד שהככרות בשקיות נפרדות והככרות כמוצן אינן שומדות להתערב יחד, לכן יש לחושבם כנפרדות וא"ל לדפנות המקרה לירפס (וזהו אפילו אם נחשבו דלא צעין דדו אירי

ד) אולם יש לדון שאפשר לירוף כלו עדיף ע"י משהו בזה, וכחו יותר גדול. ולכן אפשר דמהני מחוץ הכלי לירוף מה שצורך כלים נפרדים, א"ע"פ שצ"חא"י מחילות הבית לא היו יכולות לפעול היקף. דהלא ר"ח שלמחילות כלים יותר כוח ממחילות בית, דמחילות בית לא יכולות לפעול דין לירוף משא"כ מחילות כלים פועלות. ולכן אפשר דהוי לירוף אפילו אם יש מפסיקים של כלים שני חלקי העיסה הנחומות בחובה.

אולם ע' צירושלמי תרומות פרק שני הלכה ז' דתנה שצ"חא"י מינים הרבה בצופה וכו' מלמעלה וכן מלמעלה ודבר אחר בצ"חא"י אין חורמים ואין מעשרים מזה"ל. ולכאורה יש להצין למה לא יועיל הקופה בחרות "לירוף ס"ל עדיף ע"י מוקף ויתחברו יחד הפירות (כרוז) ח"ה ש"ש דבר אחר ביניהם. ולכאורה מוכח מזה שכל דבר המפסיק בין החלקים מונע כוח הצירוף שיש לו לכלי. שבו לירוף יסור משום נשיכה והתחלפות החלקים, ואם יש דבר המפסיק ביניהם א"ל לדין לירוף לחול. ולפ"ז אפילו כלים פחוחים המונחים תו כלי אחד גדול חילוני לכאורה מפסיקים בין העיסות.

ואע"פ שגם מזה אין ראיה ברורה, דאפשר שיש חלוק ב' כשמפסיק דבר אחר לגמרי שאינו שייך כלל להמוניה שרואים לירוף לגד"ד שהכלים והשקיות נעפלים להככרות שצחוכם. ולכן אפשר שמהותם אינה מחילה המפסקת: אולי מדוין היקף שזכרנו (צנוגע לשקי חצואה וכו') מוכח שגם כלים הנעפלים להאכלין שצחוכם (כשקי חצואה וחציות ש גרוגרות) מפסיקים. ולכן א"ע"פ שאין מזה ראיה ברורה. שגם לירוף כן הוא, מ"מ הדון נוטה שאין לחלק. וא"כ מהדיון ש "כרוז מלמעלה וכו' מלמעלה ודבר אחר ביניהם" יש לכאורה להוכיח "שמחילות המפסיקות" מעכבין דין לירוף.

ה) ובהתבונני בצפירים מלאחי צחכמה שלמה להג"י ר"י שלמה קלוגר ז"ל שמוכיח שגייעה כלים פחוחים אהדדי נחשבת כצירוף כל ממש, וז"ל צו"ד סי' שכי"ה ס"ב א' "הנה צדו חס הוי הפס צעני כלים ונוגעות הכלים אהדדי והפריש מאחד מהם על שניהם, חס נחשב מוקף (כיונה לירוף ועל דין זה קאי דצ"חא"י ע"ש צ"חא"י) נלע"ג מוכח: מ הש"ס דנחשב מוקף והוא מני"ש צמחיות (קו) דמיותו ששי"ב צדד מנח וכו' ומגע (מגעין. לראש הכלים זה צ"ד זה כד שיגעו ראשי הקלחות זו בזו, כי היכי דלשהרי נדבר דכ"ל דדו הקומץ דכ"ל קטן וכו' — רש"י שם). וברי צמחיות ודאי צ"חא"י הקומץ מן המנחה גופא, ואע"פ מהני גייעה הכלים זה בזה. חף דאין המנחות נוגעין זה בזה, ונחשב הפרשה מן הגדול כאילו הפריש מן הקטן, מכ"ש לענין מוקף דמהני זה"ל עכ"ל.

ולכאורה כוונתו לדין לירוף כל ואלה להיקף, דלמה אינו לדין להביא ממרחק לחמו, דהא מוכח מהקף דתרומה שזכרנו ופסק צ"חא"י סי' ש"ה סי' כ"ו שגייעה כלים אהדדי עושה מוקף, ע' צביאור הגר"א סי' שכי"ה סי"ח ה' אלא שר"ה להוכיח משם לדין לירוף, שגייעה הכלים מהני לפעול אפילו דין לירוף.

ו) אולם דבריו צ"ע דלכאורה א"ל לומר כן. שהלא מיידי צעני כלים פחוחים שאינם מונחים כלל הו"ך כלי אחד גדול חילוני. וזהו כלי ספק אין שום לירוף כלל. שה"ל אפילו אם ראוינו נחשבו זה מזה לא יועיל לירוף כלל.

כחצנו לדעת הרדצ"ז רק לחם יש לו "צירוף סל" ולא עיסות.)
ולכן בלדק נקטו כל הפוסקים שזכרנו דיש חילוק בין חנור
לסל, דהא חזוין חנור אינו מלרף וכל מלרף ונרחו
הפוסקים להגדיר מהו חנור ומהו סל. ואותצבר צבאלע
שלדינה קים לן כהמרדכי היראים השצולי הלפט הראצ"י
השיעור ור"ח שרק "סל" מלרף ולא חנור. ואפילו יחנו לחמים
קרים לחוך חנור לא ילטרפו אהדדי. וז"ע על צעל ההשוצב
שצספר קדושה לחם זל"ל ומחצר שו"ת ארץ זבי זל"ל של
נחחו לזה שדברי הרדצ"ז לדעת הרמז"ם הם ואכן לדינא
לא קים לן כהרמז"ם ולא כהרדצ"ז.

(כז) וכעת אוביף דלפילו לדעת הרמז"ם והרדצ"ז דגם
חנור מלרף לחמים גמורים הגיהנים צו מ"מ
הדין נועב דמקרק בן מ" סאה אין צכוחו ללרף. דהנה לכר"ע
"צית" אינו מלרף לא עיסות ולא ככרות, צית אין כוחו חלל
להקוף. וז"ל הירושלמי פ"ג דפסחים הל' ג' "ח"ר זעירה שני
חלי זיהים צחוך חויר צית אינו מלרף (לכזית חמן לעבור
עליו צבל יראה) והכל אה חומר הכין (דצית מלרף לחלה,
צתמיה) "ע"ש. וכן מסקנת הירושלמי דצית אינו מלרף לחלה,
ומאחר דלכר"ע צית אינו מלרף, נראה דכלי בן ארבעים סאה
דשם "צית" עליו. וכמבואר מדברי הרמז"ם פ"ב
מטומאת מח הל' צ' דשם "חלה" עליו ולא כלי וכדברינו לעיל
אות ע"ז ע"ש וכן מבואר מדוכתי עובא ומדברי הש"י הרמ"א
סי' ל"ד שכתב דמותר לשבת ע"ג היצה גדולה מלאה ספרים
חם הוא צגודל מ" סאה ומטעם דחולק רשות לעצמו. עי' דברינו

לעיל אות י"ח. וכל זה מוכיח דשם "מקום" צפני עצמו עליו
לא ילרף הלהמים להחייב צחלה.
(ג) ואף דצבאלע דצעינ צבס "צית" ממש, צעינ שו"ת
לו ד' אמות על ד' אמות וכמבואר בצרייתא דספר
(ג) ע"ש דצפחות מזה פטור ממחור ממעקה ואינו ממעקה
צנגעים ואינו נחלט צצתי ערי חומה וכי ושם צע"צ מלרף
הגמ' "מ"ע צית כהיב צכו צכולהו". ומבואר דשם צית אר"י
חלל על מקום הראוי לדירה אדם צקצע (וכוכב דלא צרה
שיעור ד' על ד' היינו משום דכוכב דירת ארעו הוא). והצ"ח
חז"ל דשיעור במקום להיות ראוי לדירת קצע הוא מקום דצית
ציה ד' על ד'. מ"מ גם צפחות משיעור זה, חם רק שיש צ
שיעור מ" סאה שם "מקום" צפני עצמו עליו כמבואר מהר"ח
שזכרנו.

וא"כ צנוגע ללירוף חלה, דצעינ שלא יהיו המחילות צגד
"צית", לכאורה הי"ה צעינ שלא יהיו צגד מחילות
של "מקום צפני עצמו". דרק אז הם מאגדות מה שמונה צתופס
ופעלות לירוף. ולפ"ז מקרק בן מ" סאה דכ"חולר של חופס
הוא וכמקום צפני עצמו, ומחילותיו מחילות המשוח "מקום"
צפני עצמו הם, כל כזה נראה דלכר"ע אין העיסות שצחוכ
מלטרפות להחייב צחלה. (עי' חז"א זרעים הלכות שציעות
סי' כ' ס"ק ר' ד"ה והאורז וכי' דלא צכל מקום שצכר צחול
"צית", ככוונה לצית ממש, הראוי לחובת מחור ומעקה ע"ש.
וכ"כ דברי הירושלמי, דצית אינו מלרף לחמן ולחלה, אין הכרח
דכוונה לצית עס כל פרטי דין צית).

סימן קט"ו

(תשובה ה')

דעת הרבה ראשונים שסל מצרף רק כשרדה מהתנור אל הסל אבל הכנסה אח"כ
לא מהני

למהכר"ם חלחור פסחים (מה:), וכן מבואר מדברי הריטב"א
שם וגם צגמוקי יוסף הנדפס מחדש על פסחים מבואר
צבדיא בן.
(כה) אולם כנגד דעת ראשונים אלו יש דעת הרמז"ם פ"ז
מציבורים הל' ע"ז והאור זרוע צעלנו אות
(רכ"ו) והרא"ש צילה פ"א סי' י"ג, דס"ל שצירוף סל שנעשה
אח"כ ג"כ מלרף. ודוחים הדיוק מהמשנה שזכרנו דאדרבה יש
גם לדייק להיפך. דהלא הלשון צדברי ר' אליעזר הוא "ברודן
ונתן לסל" ומאחר דלא קאמר "רודן לסל", משמע דמהני
צירוף סל גם אח"כ.
רע' צהשו רב פעלים ה"ד סי' ל"ז שנתעורר צוב שאנו מצרכים
על צירוף סל שנעשה אחר הרדייה אע"פ שלהרבה
ראשונים אינו צירוף כלל. וכתב שם שאע"פ שיש מחלוקת
צדבר מ"מ מצרכין על דבר שיש צו מנהג צרור לכווג כאחד
מכדיעות. וצוב המנהג צברור הוא כהרמז"ם ולכן אע"פ
שלדינה וודאי מהני צירוף סל שנעשה לאחר הרדייה מ"מ
מידי סינף ניהוסף להיתירה וודאי לא נפקא מאחר שהוא
שיטה הרבה ראשונים.

(כד) ועוד יש להחשש וללרף להיתירה שיטה הרבה ראשונים
דס"ל דהא דסל מלרף היינו רק כשרדה הפחות
והכרות מן התנור אל חוך הסל — לא כשמלרף לחמים
אח"כ ע"י סל. ומדייקים בן מלשון המשנה הלה פ"ב מ"ד
ר' אליעזר אומר אף רודה ונתן לסל הסל מלרפן לחלה".
ומלשון "ברודן" משמע דדוקא כשרדה אוחן מן התנור אל חוך
הסל אז מלטרפין לא כשמכניסין אל סל אחד אחר שכבר רדה
אוחם והניח אוחם על שולחן או סל בלי ללרפן אהדדי. והסברה
לזה ציאר המכר"ם חלחור פסחים (מה:): שמעלה סל הוא
שהוא עת שנגמר הפה לגמרי ואין אחריה כלום, ואז צעת
גמרו שידך ללרפס לשיעור החייבת צחלה ולא אח"כ.
וזהו שיטה רש"י נדה (ת). ד"ה: סל שכתב וז"ל "הסל
מלרפן — כשרודן מן התנור" עכ"ל ע"ש צמרומי שדה
לכנ"י"ב. וכן מפרש צכוונתו הדברי שאלו להגאון צעל שו"מ
סי' שכ"ז ד"ה והנה. וכן פירש העמק שאלה שאילתא פרשת
(לו) פרק ע"ג, וכדבריו צמרומי שדה. וכשיטה רש"י ס"ל גם
להשאלות צעלנו שם, וכן דעת החינוך מורה (שפ"ה) צשם
צרותיו, והאור זרוע אות (רכ"ו) צשם הריצ"א, וכן ס"ל

76

L

אם צירוף סל נתהווה רק ע"י כוונה לצרף או דחל גם מאלי

74

(כו) והנה נקטנו לדבר פשוט שצירוף סל לא צמי כוונה. ואם רק ידומן שיתאחד שיעור מ"ג צינים הו"ך סל אחד, ויתקיימו בו כל תנאי צירוף, כרי זה צירוף בלי ספק. אולם מלפני שהולקים בנקודה זו רבותינו הראשונים. דזה לשון רבינו פרץ פסחים (מה:): "ומ"מ קשה דקאמר הכא סל מלפני והא משעים בכל יום שהיו חופין פשטייאה אחד שאין בו שיעור חלה צע"ש ומיוד חופין פשטייאה אחד שאין בו שיעור חלה ואחר זה חופין (עוד) אחד ומשמין אותם בתיבה אחת ופעמים שיש בכלן שיעור חלה ולא קמפרשו חלה. ואמאי הא אמר דהכל מלפני. ותימן הר"ר יחיאל דלא אמרין הכל מלפני חלה כשרואה בדעתו ללפני אבל כשאין בדעתו ללפני אין הכל מלפני" עכ"ל.

ואחר ראיתי ההודוה הזו דהיינו דבעינן דעת שילעוף ויתפשט כצירוף אחד של מ"ג צינים לחם הבנהי צע"ה שלא נתכוון הריעב"ה צמולים קצרים שם פסחים (מה:): "וא"ל שם "גראה דצמי כוונה זאה (כזאה) כדי שיהא מן המוקף" ע"כ. והמגיב שם לא הבין כוונתו בזה. וברור שנתכוון לחידושו של רבינו יחיאל. ומלא שרבינו יחיאל רבינו פרץ והריעב"ה ס"ל שיעה זו.

(כז) וראה זה מלאחי צמי מקראי קודש להג' רצ"פ פרנק ז"ל על עניני פסח ה"ב סי' י"ט אות צ' שהביא מהגאון האדר"ה ז"ל שהודש מדעתו עלמו דבר זה, שבלי כוונה ללפני אין הכל מלפני הככרות לחייבם בחלה. ולא הביא מהיכן למד כן. ע"כ.

והנה מסתיימה לשון הרמב"ם משמע קלה שחולק על זה ז"ל צפ"ו מציכורים ה"ל ע"ז "עשה עיסה פחותה מכשיעור ואפאה ונתן הפח לסל וחזר ואפה פה אחרת ונתן לסל אם נתקצץ בסל שיעור חלה הכל מלפני לחלה ומפרש חלה מן הפת וכז"ל ע"ש. ומדלא התנה דבעינן שיתכוון לזה משמע דלא צעין שום כוונה לפעול דין צירוף ועלם הקיצוץ הו"ך כלי אחד פועל דינא דצירוף. אולם אין זה דיוק גדול דהלא גם מהמשה היה אפשר לדיוק כזה דקאמר "רי אליעזר אומר חף הרודן ונתן לסל הכל מלפני" ומשמע מסתיימה הלשון דמהני בכל חופן, ובכל זאת התנו הראשונים האלו דבעינן שיתכוון לצירוף וכ"כ י"ל בדעת הרמב"ם.

(כח) איברא דעיין בלשון הרא"ש צינה פ"ה סוף אות (י"ג) ז"ל שם "ומיכה מוקף ודאי לא צעין (בשעת הפרשה כהשר הכל היה עיסה אחת) מדשריה אוכל והולך ואח"כ מפרש (וע"כ דמהני הפרשה אפילו כבר סילקו חלק מהעיסה או הלחם) ומה שנהגו צפסח להניח כל המלות בכלי אחד בשעת הפרשה חלה, לאו משום דבעינן מוקף אלא משום דנהגו למופח קפוחא קפוחא צפסח משום חיינון, ואם היה מפרש חלה קודם שצ"פם בכלי לא מפטרי בהכי, ואם יצאו אח"כ לידי צירוף נתחייב בחלה ואוכל ע"כ"ל. וברור שאם יצ"פם לא יעשה זה כדי להיבטם בחלה דהלא נדמה לו שכבר

נתחייבו ונפטרו ע"י מה שלקח חלה מקודם. אלא דחושש שמא כן יתהווה הדבר שיצאו לידי צירוף ויחלל ע"כ. א"כ מצוה מדברי הרא"ש שחולק על סברת רבינו יחיאל. ודברי הרא"ש מובאים צע"ש חו"ה סי' תנ"ז ריש סי' כ"ז.

אולם אחר העיון אין לנו ראייה מוכחת מדברי הרא"ש כנגד חידושו של רבינו יחיאל. דהנה יש לפרש בכוונת רבינו יחיאל דהיו ר"ל דבעינן שיכוון האדם ללפני יחד לשיעור חובת חלה, אלא דבעינן שיכוון שיהיו כולם שמורים יחד במקום אחד, דהיינו שרלונו שיהיו כל ככרותיו מאוחדות ולא חלק מהם כאן וחלק שם. ולכן במקום שרק לשמורה הכניסם בזה אחר זה הו"ך אותה היבה, ואין שום כוונה לאחדם, אין שם צירוף. וברא"ש חושש שיקרה שאחר שהפריש חלה מהמלות (שצ"מ) עדיין לא נתחייבו בחלה) יתאחדו יחד שיעור חובת חלה למקום אחד, באופן שרלונו שכולם יהיו מונחים יחד.

ולפ"ז צ"ה צ"ה גדולה כמו מקרה, שהוא ממש כדונו של רבינו יחיאל, יש עוד פקפוק, אם מילוי כזה, ששמים ככרות בצמנים שונים לתוכו, מלפני להתחייב בחלה. ולרבינו יחיאל ודעיניה וודאי לא ילעפרו וגם לברא"ש היו ברור שיהא בזה צירוף.

(כט) נמצא שמרווחים המה לדדי בהיתר צנ"ד. שיש כמה וכמה צירופים (א) שאין הככרות נוגעות זו בזו, וזהו להרבה פוסקים כבר ר"ה לכוין צירוף כל (אותיות א' ו' ז'). (ב) שהככרות הו"ך שקיות והם כשני כלים סגורים המונחים הו"ך כלי אחד גדול, וזהו ס"ל להדעת קדושים שלכ"ע אין כאן צירוף (אותיות ג' ד'). כלי המחיצה לקרקע לאו כל הוא ללפני וכתנור דמי. ומקרה דמחיצה תמיד למקום אחד ככרותל בשביל קבלת השמל כדבר המחיצה הוא ולאו ככל דמי (אותיות ע' ו'). (ד) יש לומר דכלי העשוי לנחה ולא להעלגל אפילו הוא פחות ממי סאה אין שם "כלי" עליו לגבי קבלת עומאה ולכן אינו נחשב ככל אלא כתנור (אות י"א). (ה) ובמחצית מי סאה וודאי יש לגדל דאין שם כלי עליו וכדכ"ה צ"ש החקר הלכה (אותיות י"ב ע"ז). (ו) ועוד יש להוסיף לסיוף בעלמא דעת הרבה ראשונים דבעינן שירדה מן התנור אל הכל וליהא באופן של מקרה (אותיות כ"ד וכ"ה). (ז) ועוד שלשטת רבינו יחיאל והריעב"ה צירוף שנעשה שלא בדעת ללפני אין שם צירוף עליו. ואינו ברור שיש דעה החולקת על זה שלכה"פ צעין דעתו לשומר במקום אחד (אותיות כ"ז כ"ח).

העולה מכל זה שאין מקום לחושש כלל וכלל במקרה שיהא שם "צירוף סל", ולע"ז אין אפילו מקום להחמיר לכתחילה בזה ובפרט בחלת חו"ל.

פי משפטים שנת השל"ז לפ"ק
פה גייטסהעד יל"ו

פסח אליהו פאלק

22